

SAMUELIN TIRE GBIIKIRU

Tire teni ta sun sōmō nge mē kparoba ka nōru kua ma banda torua Isireliban suunu sō. Ta sun sōmō nge mē Samuēli u win sōmburu koosina. Wiya u Sōlu Isireliban sina boko gbiikoo bandu wē.

Tire te, ta maa sun sōmō ye Sōlu wi, u kua. U mēm nōbu sariru kua, u Gusunōn arukawani kusia. Ma u kua sunō kōso. Ye Gusunō u wa mē, yera u Dafidi gōsa u swīi bandu sō, Sōlun ayerō.

Tire ten kpunaa

1. Samuēlin waati, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Sōlu u bandu di Isireliba sō, wiru 8n di sere wiru 15.
3. Gusunō u Sōlu biru kisi, ma u Dafidi gōsa, wiru 16n di sere wiru 31.

Elikana ka wigibu Silo

¹ Durō goo u wāa Efaraimun bweseru sō, win yīsira Elikana. Win wuuwa Ramataimu Sofimu, Efaraimun guunun bera gia. U sāawa Yerohamun bii. N deema Sufuwa u Tohu mara. Tohu u Elihu mara. Ma Elihu u Yerohamu wi mara. ² Elikana wi, u kurōbu yiru mō. Gbiikoon yīsira Hana, yirusen yīsira Penina. Ma Penina u bibu mara adama Hana u n bii marure.

³ Wōō baagere durō wi, u ra win wuu deriwa u da Silo u Gusunō wōllu ka tem Yinni sā, kpa u yākuru ko mi, mi Elin bibu yiru Hofini ka Finēesi ba wāa be ba sāa Yinni Gusunōn yāku kowobu. ⁴ Elikana ù n yākuru kua, u ra Penina ka maa win bii tōn durōbu ka tōn kurōbu ben yāku yaa wēwa. ⁵ Adama

Hanagia u ra de ya n kpāaru bo. Domi u nùn kī baa mē Yinni Gusunō u nùn kua wīro. ⁶ Adama win nisi u ra n nùn nōo kuurimōwa win wīro ten saabu. ⁷ Mēya u ra nùn kue wōo baagere. Hana ù n tura Yinni Gusunōn sāa yeru mi, win nisi u ra nùn nōo kuuriwa sere u swī, kpa u kun di. ⁸ Kpa win durō Elikana u nùn bikia u nēē, Hana, mba n kua a ka sumō. Mban sōna a n̄ dimō. Mba n kua wunen nuki ra n ka sankire. Nē ka wunen wāasinaa ya n̄ kere bii tōn durōbu wōkuru?

Hanan kanaru

⁹⁻¹¹ Sōo teeru ye ba di ba kpa, yera Hana u seewa ka nuku sankira bakanu u da u Yinni Gusunō kanamō ka swīi. U nōo mweeru kua ka bōri u nēē, Gusunō, wōllu ka tem Yinni, a de a nē wunen yoon nōni swāaru wa, kpa a man yaaya, a ku man duari. À n man bii tōn durō kā, kon de u n sāa wunegii win wāaru kpuro sōo. Mēya kōo ga n̄ win wiru babamō baa nōn teeru. N deema Eli wi u sāa yāku kowo tōnwero u sō kitarō Yinni Gusunōn sāa yerun kōnnōwō.

¹² Nge mē Hana u kana te mō kpeetim sari, yera Eli u win nōo mēera tii. ¹³ Hana u gari mōwa gōruo, win nōo ga mō sumi sumi, adama u n̄ gari gerua u yare goo u nō. Yen sōna Eli u tamaa tama u nōra too. ¹⁴ Ma u nùn sōowa u nēē, sere domma kaa de tam mu n nūn goomō. A wunen tam nōru bi derio.

¹⁵ Hana u nùn wisa u nēē, n n̄ mē, yinni. Na n̄ tam gam nōra. Nē tōn kurō nuku sankiranugiiwa. Nēn gōrun gariya na Yinni Gusunō sōomō. ¹⁶ A ku nē wunen bii garisi nge bii kam. Nēn nuku sankira bakanun saabuwa na kanaru mō sere ka tē.

¹⁷ Saa yera Eli u nùn wurari u nɛɛ, a doo ka alafia kpa Isireliban Yinni u nun wɛ ye a nùn bikia.

¹⁸ Ma Hana u nùn nɔɔ kana u nɛɛ, a ka man wunen nɔnu geu mɛɛrio.

Ma u doona. U da u di. U n̄ maa mɔrua.

¹⁹ Ma ba seewa buru buru yellu ba Yinni Gusunɔ sãwa ba sere swaa wɔri ba s̄a ben wuuɔ Ramaa.

Samuelin marubu

ka win tusiaru

Ɛlikana u ka Hana menna, ma Gusunɔ u Hanan kanaru mwa. ²⁰ Sanam dɔɔ sanam wee, Hana u gura sua u bii tɔn durɔ mara. U nùn ȳsiru kã Samueli u nɛɛ, domi na nùn nɔna kuawa Yinni Gusunɔn mi.

²¹ Ye wɔɔ ga kɔam wurama, Ɛlikana u seewa ka win yenugibu kpuro, ba dɔɔ bu ka wɔɔ ka wɔɔn yãkuru ko Yinni Gusunɔn sãa yerɔ kpa u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia. ²² Adama Hana u n̄ de. U win durɔ sɔɔwawa u nɛɛ, n kua ù n bii wi bɔm kara, yera u koo ka nùn da kpa bu nùn Yinni Gusunɔ tusia kpa u nùn deri mi, sere ka baadommaɔ.

²³ Win durɔ Ɛlikana u nùn wisa u nɛɛ, a koowo nge mɛ n wã wunen nɔni sɔɔ. A sinɔ sere à n bii wi bɔm kara kpa Yinni Gusunɔ u de wunen gari yi koora.

Ma kurɔ wi, u sina u win bii bɔm kɛmɔ sere u ra ka nùn bɔm kara.

²⁴ Ye u nùn bɔm mɛ kara u kpa, ye ba maa wɔɔ ka wɔɔn yãkuru dɔɔ, ma u ka nùn da ka naa kinɛru wɔɔ itagiru ka som saaki kpiriru ka tam bwãa teeru. Yera u ka da Silo mi, Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Sanam mɛ, bii wi, u n̄ kpã. ²⁵ Ba naa kinɛ te saka, ma ba ka bii wi da Elin mi. ²⁶ Ma Hana u gerua u nɛɛ, nen yinni, a man gafara kuo. Sere ka wunen wãaru, nena kurɔ wi u dɔma te yɔra wunen bɔkuɔ mini, u

kanaru kua Yinni Gusunon mi. ²⁷ Bii winiwa na kana, ma Yinni Gusunon u nen kanaru mwa u man nun ka. ²⁸ Yen sona na ki n nun Yinni Gusunon we kpa u n saa wigii win waaru kpuro so ma ba yiira ba Yinni Gusunon sawa.

Hanan siarabu

2

¹ Hana u Gusunon siara u nee,
nen goru ga dora ye Yinni Gusunon u man kuan so.
Nen nukura do win faaban so.
Wee na dam kua.
Na nun siaramon nen yiberaban wuswaaa.

² Yinni Gusunon turowa u deere.
U sawa nge kpee baa mi na ra kuke.
Wi turowa u saa Gusunon.

³ I kun da n maa tii siaramon.
I ku de tii sua gari yi yari been nosun di.
Domi Gusunon u sawa Yinni wi u kpuro ye.
Wiya u ra tonun daa weeri.

⁴ Wiya u dera tabu kowo damgibun tema bokira.
Ma dam sarirugiba dam kua.

⁵ Be ba raa deburu mo,
bera ba te samburu kasu
bu ka dianu wa.
Be gora raa mo,
beya ba te were.
Wiro u mara bibu noba yiru.
Adama wi u raa bii dabinu mara
u tia wi turo.

⁶ Yinni Gusunonwa u ra de tonu u gbi.
Wiya u ra maa de u n wa.
Wiya u ra de u da gorio.
Wi turo wiya u ra maa nun yare min di.

⁷ Yinni Gusunon min diya

yāaru ka arumani ya ra nē.

U ra goo taare temo,

kpa u goo wolle sua.

⁸ U ra wōnwōndo seeye tem di.

Kpa u wi ba gema wolle sua.

U ra bu sinasie ka sina bibu sannu

kpa bu ko bēeregibu.

Wiya u handunian kpēekpēeku swīi.

Gen wōllōwa u ye sōndi.

⁹ U koo win bōrōkiniban sanu sanusu kōsu.

Adama u koo de tōn kōsobu

bu kam ko yam wōkura.

Domi goo sari wi u koo nasara wa

ka win tiin dam.

¹⁰ Yinni Gusunō u koo win yiberēba kōsuku

muku muku ka guru kpenu.

U koo handunia kpuro siri.

U koo wi u gōsa ko suno,

kpa u nūn dam wē.

¹¹ Yen biru Elikana u wura win wuuō Ramaō.

Adama Samuēli u sina yāku kowo Elin mi, u ka

Yinni Gusunōn sōmburu mō.

Elin bii tōn durōbu

¹² Elin bii tōn durōbu ba sāawa bii kamba. Ba n

Yinni Gusunō nasie. ¹³ Baa mē ba sāa yāku kowobu,

wee ye ba ra ko. Goo ù n yākuru na, ma ba ten

yaa yikumō, yāku kowon sōm kowo u ra ka win sii

kaato donnu itaguu nēwa, ¹⁴ kpa u gu kpēē wekerō.

Ye ga sōka kpuro, yera ya ra ko yāku kowogia.

Mesuma ba rā Isireliba kpuro kue be ba yākuru na

Silō.

¹⁵ Gasō, bu sere yaa gum dōō doke Yinni Gusunōn

sō, yāku kowon sōm kowo u ra nēwa u durō wi u ka

yāku te na sō u nēē, a man yāku kowon yaa wēema u

winyam wō. Domi u n̄ yaa yikura mwaamō wunen nōman di. Yaa gōma u kī.

¹⁶ Durō wi, ù n nùn sōwā u nēē, a de bu yaa gum dō doke gina nge mē wooda ya gerua, bà n kpa, kpa a sua mēn nō a kī, sanam mēya yāku kowon sām kowo wi, u ra nēē, aawo, a man ye wēeyō tēn tē, n̄ kun mē, kon mwa ka dam.

¹⁷ Nge mēya ba yāku ni ba ra Yinni Gusunō kuen bēēē kawa. Ma ya kua durum baka win wuswaaō.

¹⁸ Samuēli u sōmburu mō Yinni Gusunōn sāa yerō. U sāawa bii piibu ma ba nùn yāku kowon yaberu kua ka wēē damgii u sebua.

Yinni Gusunō u Elikana

ka Hana domaru kua

¹⁹ Mēya maa wōō baagere Samuēlin mēro u ra n nùn yabe piibu kuammē u ka na bà n yākuru sisi ka win durō. ²⁰ Kpa Eli u Elikana ka win kurō Hana domaru kua u nēē, Yinni Gusunō u de kurō wi, u ka nun bii dabinu ma, kpa bu ko Samuēli wi i Yinni Gusunō wēn kōsire.

Yen biru kpa Elikana ka Hana bu gōsira ben wuuō.

²¹ Ma Yinni Gusunō u Hana domaru kua. U maa bibu mara tōn durōbu ita, tōn kurōbu yīru.

Samuēli u maa kpēamō Yinni Gusunōn wuswaaō.

Eli ka win bii tōn durōbu

²² Eli u tōkō kua gem gem ma u nua ye win bii tōn durōbu ba Isireliba kuammē kpuro ka nge mē ba ra ka kurōbu kpunē be ba sōmburu mō Yinni Gusunōn sāa yerun kōnnōwō. ²³ Ma u bu bikia u nēē, amōna i ka daa yenin bweseru mō, domi tōmbu kpurowa ba man bēēn daa kōsan gari sōmō. ²⁴ I ku maa ko mē, bēē nēn bibu. Bēēn labaari ye na nōmō

ya n̄ wā. Domi i dera Yinni Gusun̄n t̄mba durum m̄. ²⁵ Goo ù n win winsim torari, Gusun̄wa u koo n̄n yen suuru kana, adama goo ù n Yinni Gusun̄ torari, wara u koo n̄n suuru kana.

Ka m̄, ba n̄ ben tondon gere ye nua, domi Yinni Gusun̄ u s̄oru kpa k̄ u ka bu go.

²⁶ Adama Samuēli u kp̄am̄ ma Yinni Gusun̄ u ka n̄n n̄nu geu m̄era. M̄ya maa t̄mbun tii.

Gari yi Gusun̄ u gerua

Elin bweserun s̄

²⁷ Gusun̄n s̄m̄ goo u na Elin mi, u n̄e, am̄niwa Yinni Gusun̄ u gerua u n̄e, saa ye wunen baababa ba wāa Egibitī ba yoru dim̄ Egibiti sun̄n mi, u bu win tii s̄̄si kpasasa. ²⁸ Ma u wunen baaba Aroni ḡsa Isireliban bweseru kpuro s̄̄ u ka ko win yāku kowo kpa u n da n̄n yākunu kue, u turare d̄̄o doke, kpa u n da Isireliba bikiaru kue wi Yinni Gusun̄n mi. U mam wi ka win yenugibu Isireliban yāku yaan sukum ȳlla kua bu di. ²⁹ Mba n kua i ka win yākunu kam m̄era m̄, ka k̄e ni u yiire bu ka na win s̄̄a yer̄. Mban s̄̄na i win t̄mbu Isireliban yākunun yaa gumgia dim̄ i b̄riam̄. Am̄na a ka wunen bibu b̄ere w̄em̄ n kere wi. ³⁰ Yen s̄̄, u n̄e, wiya u raa gerua ma wunen yenu ka wunen baaban yenugibu ba koo ko win yāku kowobu sere ka baadommā. Adama t̄e u gerua u n̄e, ya n̄ maa koor̄ m̄, domi be ba n̄n b̄ere w̄em̄, beya u koo b̄ere w̄e. Be ba kun n̄n gara, beya u n̄ garisim̄. ³¹ Wee, sanam sisi m̄e s̄̄ u koo wunen dam sura ka maa wunen baaban yenun dam, kpa goo u ku maa t̄k̄ ko wunen bweser̄. ³² Goo koo ko wunen k̄sire win s̄̄a yer̄. Isireli be ba tie ba koo durom

wa adama wunɛn bweseru sɔɔ goo kun maa tɔkɔ mɔ. ³³ Ba koo gbiwa tabu sɔɔ. Baa ù n goo deri u waamɔ ye ba mɔ win sãa yerɔ, u ko n nisinu mɔwa kpa u n nuki sankire.

³⁴ Yeniwa ya koo ko nɛn garin yĩreru wunɛ sɔɔ. Wunɛn bibu yiru ye, Hofini ka Finɛɛsi, ba koo gbi sannu sɔɔ teerun sɔɔ. ³⁵ Na kon yãku kowo naanɛgii goo seeya wi u koo nɛn kĩru ko nge mɛ na gõru doke, kpa win bweseru tu ko yãku kowobu sere ka baadommaɔ sunɔ wi na gɔsan wuswaaɔ. ³⁶ Goo ù n tiara wunɛn bweserɔ u koo da u yẽro wiru kpĩyawa gobi fiikon sɔ, ñ kun mɛ dīanun sɔ, kpa u gere u nɛɛ, a suuru koowo, a de n ko yãku kowo goon sɔm kowo kpa na n da dīanu fiiko wa n di.

3

¹ Samuɛli, bii aluwaaasi wi, u wãa u Yinni Gusunɔn sɔmburu mɔ Elin wuswaaɔ.

Yinni Gusunɔ u Samuɛli kure

Saa ye sɔɔ, daa daakawa Yinni Gusunɔ u ra ka tɔnu gari ko, kpa u bu kure kāsiru sɔɔ gasɔ ka gasɔ tɔna.

² N deema saa ye sɔɔ, Elin nɔni dam dwiiyama. U ku ra maa yam wa sãa sãa. Sɔɔ teeru, u kpĩ win kpin yerɔ sãa yerɔ, ³ Samuɛli u maa kpĩ Gusunɔn woodan kpakororun bɔkuɔ. Saa ye, fitila ga gina sɔre. ⁴ Yera Yinni Gusunɔ u Samuɛli soka ma u wura. ⁵ Ma u duka da Elin mi, u nɛɛ, nɛ wee.

Eli u nɛɛ, amɔna.

U nɛɛ, na nua a man sokawa.

Ma Eli u nɛɛ, na ñ nun soka, a wuro wunɛn kpin yerɔ.

Ma u wura u kpuna. ⁶ Yinni Gusunɔ u maa nùn soka u nɛɛ, Samuɛli, Samuɛli.

Ma u seewa u da Elin mi, u nɛɛ, nɛ wee. Na nua a man sokuwa.

Eli u nɛɛ, na n̄ nun soka, nɛn bii. A doo a kpuna.

⁷ N deema Samueli u n̄ Yinni Gusunɔn nɔɔ tuba domi u n̄ gu nɔɔre.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa n̄n soka nɔn itase. Ma u seewa u da Elin mi, u nɛɛ, nɛ wee, domi na nua a man soka.

Ma Eli u tuba ma Yinni Gusunɔwa u bii wi soku.
⁹ Yen sɔna u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, a doo a kpuna. B̄a n kpam nun soka a geruo a nɛɛ, wunɛ win sɔm kowo a nɔɔmɔ, u geruo.

Ma Samueli u da u kpuna win kpin yerɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u n̄n susi ma u n̄n soka nge mɛ u raa kua. U nɛɛ, Samueli, Samueli.

Saa yera Samueli u wura u nɛɛ, nɛ wunɛn sɔm kowo, na nɔɔmɔ, a geruo.

¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, wee, kon g̃aa k̃sunu ko Isireliban suunu sɔɔ. Tɔn be ba ye nua kpuro ba koo gɔma dwiiya. ¹² T̃ɔ te sɔɔra kon de ye kpuro yu koorɔ mam mam ye na gerua Elin yenun s̃ɔ. ¹³ Domi Eli u ỹɛ ma win biba b̃ɔrin kookoosu m̃ɔ, u n̄ maa bu gerusi. Yen sɔna na b̃ɔrua na nɛɛ, kon win yenugibu s̃ɛyasia sere ka baadommaɔ ben daa k̃san s̃ɔ. ¹⁴ Ỹakuru garu sari te ba koo maa ko n ka bu suuru kua.

¹⁵ Samueli u kpuna sere n ka kua sisiru. Ma u s̃aa yerun gamboba k̃enia. Adama u n̄ k̃aka u Eli k̃asi ten gari yi s̃ɔ. ¹⁶ Saa ye sɔɔra Eli u n̄n soka u nɛɛ, Samueli, nɛn bii.

Ma Samueli u wura u nɛɛ, nɛ wee.

¹⁷ Eli u gerua u nɛɛ, mba Yinni Gusunɔ u nun sɔɔwa. A suuru koowo, a ku man yi berua.

Gusunɔwa u koo nun sɛɛyasia à kun man ye kpuro sɔɔwa.

¹⁸ Ma Samuɛli u nùn gari yi kpuro saaria. U n nùn yin gɛɛ berue. Ma Eli u nɛɛ, Gusunɔ wiya Yinni. U koowo nge mɛ n weenɛ win nɔni sɔɔ.

¹⁹ Ma Samuɛli u kpɛamɔ. Yinni Gusunɔ u wãa ka wi. U n maa dere Samuɛlin gari yi kam wɔri, baa yin tia. ²⁰ Isireliba kpuro saa Danun di sɔɔ yɛsan nɔm geu gia sere n ka da Beri Sebaɔ sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia ba gia ma Gusunɔwa u Samuɛli kua win sɔmɔ ka gem. ²¹ Yinni Gusunɔ u ra n tii sɔɔsimɔ Siloɔ mi u Samuɛli kure u ka nùn gari kua.

4

¹ Ma Isireliba kpuro ba Samuɛlin gari nua.

Filisitiba ba Yinni Gusunɔn

woodan kpakororu mwa

Sɔɔ teeru Isireliba ba yara bu ka Filisitiba tabu wɔri ma ba ben sansani gira Eɓeni Eɛɛn bɔkuɔ. Filisiti be, ba maa wãa Afɛki gia. ² Miya ba ben tabu tɛria ba dɔɔ bu ka Isireliba yinna. Saa yɛ sɔɔ ba sannɔ wɔrina ma Filisitiba ba Isireliba kamia ba bu go dabi dabinu nge tɔmbu nɔrɔbun suba nnɛn saka (4.000) tabu gberu mi. ³ Ye Isireliba ba wura ben sansaniɔ, yera ben guro gurobu ba gerua ba nɛɛ, mba n kua gisɔ, Gusunɔ u ka dera Filisitiba ba sun kamia. I de su da su Gusunɔn woodan kpakororu tama Silon di ta n wãa bɛsɛn suunu sɔɔ, kpa tu sun wɔra bɛsɛn yibɛɛban nɔman di.

⁴ Ma tɔn be, ba gabu gɔra Siloɔ, ma ba ka bu Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin woodan kpakoro te naa. Ten wɔllɔwa Yinni Gusunɔ u ra tii sɔɔsi wɔllun kɔsobun weenasibun suunu sɔɔ. Ma Elin

bii tən durəbu yiru, Hofini ka Finēsi ba kpakoro te yōsirima. ⁵ Sanam mē ba ka kpakoro te tura Isireliban sansani mi, ma be kpuro ba seewa ba kuuki mō sere tem mu yīirimō.

⁶ Ye Filisitiba ba wure ni nua, ba nēē, mban sōna Heberu be, ba wure mē, ben sansaniō.

⁷ Ma ba ra nua ma Yinni Gusunən woodan kpakorora ta tunuma mi. Yera berum bu mwa ba nēē, Gusunō u dua Heberuban sansaniō. Gbera sun di. Yenin bweseru raa sari. ⁸ Gbera sun di. Wara koo sun wāra Gusunō damgii winin nōman di. Wiya u Egibitigibu nōni swāa bwese bweseka doke sere ka gbaburō. ⁹ Yen sō, i wōrugōru koowo kpa i tən durō kom sōōsi, bēē Filisitiba, kpa i ku ra ko ben yobu, nge mē ba raa gasō kua bēēn yobu. I tən durō kom sōōsio kpa i ka bu sanna.

¹⁰ Ma Filisitiba ba Isireliba tabu wōri ba kamia. Yera Isireli be kpuro ba duki sua. Ben baawure dōō win kuru giā. Ben be ba gu taa bi sōō dōma te, ba kuawa tōnu nōrōbun suba tēna (30.000). ¹¹ Ma Filisitiba ba Gusunən woodan kpakororu mwa. Miya Elin bii tən durəbu yiru ye, Hofini ka Finēsi ba gu.

Eli ka Finēsin kurən gōō

¹² Dōma tera, durō goo wi u sāa Benyamēēn bweseru u duka yara tabu sansani min di u da Silōō. N deema u win yaberu gēēka u tua wisi win wirō u ka win nuku sankiranu sōōsi. ¹³⁻¹⁵ Ma u dua wuuō u wuugibu tabun labaari sōōwa. Ma wuu giru ge kpuron tōmba seewa ba wuri mō. N deema Eli u tōkō kua u wōō wunōbu yiru sari mō. Win nōni kun dam mō. U n̄ maa yam waamō sāa sāa. Saa ye, u sō kitarō u swaa mēera, domi win bwēra kun kpunē

Gusunən woodan kpakoro ten sō. Ye u wuri yi nua, ma u nɛɛ, mban sōna ba wuri m̀ mɛ. Ma durɔ wi, u duka da win mi, u ka nùn sō ye n koora. ¹⁶ Ma u nùn sōwa u nɛɛ, na weewa tabu gberun di. Gisəra na yarima min di.

Ma Eli u nùn bikia u nɛɛ, aməna n kua, nɛn bii.

¹⁷ Ma u wisa u nɛɛ, Isireliba ba duki sua Filisitiban wuswaan di. Tən be ba go mi ba dabi. Mɛya maa wunen bibu yiru ye, Hofini ka Finɛɛsi, ba gu. Ma Filisitiba ba Yinni Gusunən woodan kpakororu mwa.

¹⁸ Saa yè sɔɔ Eli u nua ba Gusunən woodan kpakororu mwa, yera u wəruma win kitarun di gbaru gbara gambon bəkuɔ. Win wīi suma bəra ma u gu, domi u təkə kua, u maa kpā. Wō weeruwa Eli wi, u kua Isireliban kparo.

¹⁹ Saa ye sɔɔ, Elin bii Finɛɛsin kurɔ u gura mɔ. Win marubu maa turuku kua. Saa ye u nua ba Gusunən woodan kpakororu mwa, win dwaa tundo u maa gu, ka win durən tii, yera win nukura wuriribu torua, ma u yiira u mara. ²⁰ Yen biru u gɔɔ dɔɔ. Ye u wasikiramɔ, be ba nùn yōre saa ye u yiire, ba nùn sōwa ba nɛɛ, a ku bɛrum ko, wee, a bii tən durɔ mara.

Adama u n̄ ben gari wure. U bu ataffiru kua.

²¹ Ma u bii wi yīsiru k̄a Ikabodu. Yīsi ten tubusiana, Gusunə kun maa wāa Isireliban suunu sɔɔ. U nùn soka mɛ, yèn sō ba bu Yinni Gusunən woodan kpakororu mwaari ka maa win dwaa tundo ka win durən gɔɔn sō. ²² Ma u nɛɛ, Gusunə kun maa wāa Isireliban suunu sɔɔ. Domi yibereba ba win woodan kpakororu mwa.

Gusunən woodan kpakororu

*Filisitiban mi***5**

¹ Filisitiba ba Gusunən woodan kpakoro te sua saa Ebeɛni Eɛɛn di ba ka da Asidəduə, ² ba tu duusia ben bũu Dagonin dirə ba yi temə win bəkuə. ³ Ye n kua sisiru Asidədugibu ba seewa buru buru yellu ba deema wee, ben bũu wi, u wərumɛ u kibari Yinni Gusunən woodan kpakororun wuswaaə. Ma ba nùn seeya ba kpam wesia win ayerə. ⁴ Sisiru ba maa seewa buru buru yellu ba deema wee, bũu wi, u wərumɛ u kibari Yinni Gusunən woodan kpakoro ten wuswaaə, ma win wiru ka nəma kpuro ya bətikire ya yii dii kənnəwə. Win kuseru tənawa ta tie. ⁵ Yen sənə Dagonin yaku kowobu ka be ba ra du win dirə bu ka nùn sā kpuro Asidəduə, ba ku ra maa dii kənnə gen deedeeru taare sere ka gisən gisə.

⁶ Ma Yinni Gusunə u Asidədugibu ka ben baru kpaanugibu kpuro nəmu doke u bu bwisinu wisi u dera ba nəni swāaru wa. ⁷ Saa ye Asidədugibu ba deema mɛya n sāa, ma ba nəɛ, sa n maa Isireliban Yinnin woodan kpakororu yiimə bɛɛn mini domi u sun nəmu doke ka mam bɛɛn bũu Dagonin tiio. ⁸ Ma ba gərə baama kpuro mi Filisitiban sinamba wāa. Ba na ba mənna ba wesiana ba nəɛ, aməna sa ko ko ka Isireliban Yinnin woodan kpakoro te.

Yera ba nəɛ, i de su ka tu da Gatiə.

Ma ba tu sua ba ka da mi. ⁹ Ye ba ka tu tura wuu gen mi, Yinni Gusunə u maa wuu gegibu nəmu doke sere wuu ge, ga burisina. Gen tən durəbu saa bukurobun min di, sere ka bibə, ba bwisinu barawa. ¹⁰ Yen sənə ba ka maa kpakoro te da Ekoroniə. Ye ba ka tu wuu dua, yera Ekoronigiba

wuri wura ba nɛɛ, wee, ba ka sun Isireliban Yinnin woodan kpakoro te naawa bu ka sun go beɛɛ kpuro.

¹¹ Ma ba gɔra Filisitiban sinambu kpuron mi, ba bu mɛnna ba nɛɛ, i de bu ka Isireliban Yinnin kpakoro te wura ten ayerɔ kpa tu ku sun go tu kpe.

Domi wuu ge kpuro ga burisina gɔn berum sɔ, yɛn sɔ Gusunɔ u bu nɔmu doke gem gem. ¹² Wuu gen tɔn durɔ be ba n gu, bwisinu bu wisiwa kpuro sere ben wuri yi wɔllu girari.

Filisitiba ba kpakoro te wesia

6

¹ Yinni Gusunɔn woodan kpakorora wɔawa Filisitiban temɔ suru nɔɔba yiru. ² Ma Filisitiba ba ben yɔku kowobu ka ben sɔrobu soka ba bu bikia ba nɛɛ, amɔna sa ko ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te ko. I sun sɔɔwɔ nge mɛ sa ko koosina su ka tu wesia Isireliban mi.

³ Ma ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i n Isireliban Yinnin kpakoro te wesiamɔ, i ku ra tu wesia kam dirum, adama baa n n mɛren na, i suuru kanabun kɛnu wɛɛyɔ, i ka bɛkura, kpa i gia yɛn sɔ u bɛɛ nɔmu doke sere ka tɛ.

⁴ Ma Filisitiba ba nɛɛ, kɛɛ nirà sa ko wɛ su ka suuru kana.

Ma ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i bwisinun weenasinu koowo wasi nɔɔbu ka maa gunɔnun weenasinu wasi nɔɔbu, ye kpuro ka wura, nge mɛ bɛɛ Filisitiban sinamba geeru nɛ, yɛn sɔ bara tee tera ta bɛɛ mwa ka bɛɛn sinambu. ⁵ Yen sɔna i ko i bwisinun weenasinu ko ka gunɔ ni nu tem sankumɔn weenasinu, kpa i Isireliban Yinni bɛɛɛ wɛ. Sɔrɔkudo u koo win nɔman bunum kawa u bɛɛ wahala wunari bɛɛ ka bɛɛn bɔnu ka bɛɛn tem min

di. ⁶ N n mən na, i ku bɛɛn gɔ̃ru bɔ̃biasia nge mɛ Egibitigibu ka ben sunɔ ba kua. I yaayo nge mɛ Gusunɔ u bu kua sanam mɛ ba n̄ Isireliba yɔ̃su ba doonɛ. ⁷ Yen sɔ̃, i naa kɛkɛ kpaa koowo tɛ̃, kpa i naa mɛrobu tama yiru yi yi binu bom kɛmɔ yi ba kun sugu dokere kpa i yi sɔ̃ri kɛkɛ ye sɔ̃, kpa i ka yin binu da yɛnuɔ. ⁸ Kpa i Yinni Gusunɔn kpakoro te sua i sɔ̃ndi kɛkɛ ye sɔ̃, kpa i wuran yabu ye i n̄n kua mi sua i doke kpakororu garu sɔ̃ i yi tɛnɔn bɔ̃kuɔ, kpa i nɛɛ yi yɔ̃su yi doona ka yin tii. ⁹ Sanam mɛ yi doonɔ, i n yi mɛɛra. Yì n dɔ̃ Beti Semɛsi gia Isireliban tem nɔ̃ bura yerɔ, i n yɛ ma Yinni Gusunɔwa u sun kɔ̃sa yeni kua. Adama yì kun kue mɛ, sanam mɛya i ko i gia ma n n̄ win nɔ̃ma ya sun so, ya yen naaru nawa.

¹⁰ Ma durɔ be, ba kua mɛ. Ba naa mɛrobu yiru ye kasu ba yi sɔ̃ri naa kɛkɛ ye sɔ̃, ma ba yin binu kɛnusi yɛnuɔ. ¹¹ Ma ba ka Yinni Gusunɔn kpakoro te na ba yi kɛkɛ ye sɔ̃, ka kpakoro tɛ̃ sɔ̃ bwisinu ka gunɔnun weenasinu wɔ̃a mi.

¹² Ma nɛɛ yi, yi yande doona Beti Semɛsin swaaɔ tururu. Yi sumɔ yi ka swaa ye swĩi, yi dɔ̃ sɔ̃ru sɔ̃rum mɛ, yi n̄ gam gere. Ma Filisitiban sinamba yi swĩi dandankuru ba ka dɔ̃ sere Beti Semɛsiɔ, Isireliban tem nɔ̃ bura yerɔ. ¹³ N deema Beti Semɛsigibu ba ben alikama gɛ̃ɛmɔ wɔ̃waaɔ. Ye ba nɔ̃ni seeya, yera ba woodan kpakoro te wa, ma ba nuku dobu wɔ̃ri.

¹⁴⁻¹⁵ Ma naa kɛkɛ ye, ya dua Yosue Beti Semɛsigiin gberɔ, ya yɔ̃ra mi. Wee kpee bakaru gara wɔ̃a mi. Ma Lefiba ba na ba Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te sua kɛkɛ yen di ka sere maa kpakoro te ta wuran yabu yeba mɔ, ma ba ye kpuro yi kpee

baka ten wɔllɔ. Ma ba keke yen dɔa besuka ba ka naa mero be Yinni Gusunɔ yaku dɔɔ mwaararugiru kua. Ma ba maa siarabun yakunu kua doma te. ¹⁶Ye Filisitiban sinambu nɔɔbu be, ba wa me, yera ba gosira Ekoroniɔ doma te.

¹⁷Bwisinun weenasii ni Filisitiba ba kua ka wura ba Yinni Gusunɔ wɛ ben durum sɔ, ba nu kuawa wuu sinin sɔ, Asidɔdu ka Gasa ka Asikaloni ka Gati ka maa Ekoroni. ¹⁸Gunɔnun weenasii ni ba kua ka wura, nin geera maa kuawa nge me Filisitiban sinambu nɔɔbu yen wusu ne si su gbāraru mɔ ka si su kun mɔ. Kpee baka tɛn wɔllɔ ba kpakoro te yi, ta wɔawa Yosue Bɛti Semesigiin gberɔ, ta sɔa seeda sere ka gisɔn gisɔ.

¹⁹Yinni Gusunɔ u maa Bɛti Semesigibu gabu go domi ba win kpakoro ten sɔwɔ mɛɛra. Be u go mi, ben geera kuawa tɔnu wata ka wɔkuru. Ma be ba tie ba nɔɔgiru sua ba gɔɔ swi yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u ben dabinu go.

²⁰Ma Bɛti Semesigibu ba nɛɛ, wara u koo yɔra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, domi u dɛɛre. Nge weren miya kpakoro te, ta koo da tɔ n yara bɛɛn min di.

²¹Ma ba sɔmɔbu gɔra Yarimun wuugibun mi, ba nɛɛ, Filisitiba ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te wurama mini. I na i tu sua i ka da bɛɛn mi.

7

¹Ma Yarimun wuugiba na ba kpakoro te sua ba ka da Abinadabun yɛnuɔ guuru wɔllɔ. Ma ba win bii Eleasaa wuna nɛnɛm u ka kpakoro te kɔsu.

Samueli u Isireliba kpare

² Saa mìn di Yinni Gusunən kpakoro te, ta wāa Yarimun wuu mi, ya te ya kuawa wōo yendu. Ma Isireliba kpuro ba Yinni Gusunə kasu.

³ Ma Samueli u bu sōwa u nɛɛ, i n yɛ i gɔsirawa Yinni Gusunən mi, ka bɛɛn gōru kpuro, i būu wi ba mɔ Asitaaten bwāarokunu wunə bɛɛn suunu sɔɔn di, ka ni nu tie, kpa i bɛɛn gōrusu Yinni Gusunə wɛ i wi turo sã. U koo bɛɛ faaba ko Filisitiban nɔman di.

⁴ Ma Isireliba ba būu ni ba mɔ Asitaate ka Baali kpuro wuna ben suunu sɔɔn di, ba Gusunə sāmə wi turo. ⁵ Ma Samueli u nɛɛ, Isireliba kpuro bu mɛnnama Misipaɔ, kpa u Yinni Gusunə suuru kana ben sō.

⁶ Ma ba mɛnna Misipa mi, ba nɔɔ bɔkua ba gerua ba nɛɛ, sa Yinni Gusunə tora. Ma ba nim taka ba mu yɛka win sãa yerə bu ka sōsi ma ba tii wɛ. Yen tōo te, be kpuro ba wura ma Samueli sãa ben kparo.

⁷ Ye Filisitiba ba nua ma Isireliba ba mɛnna Misipaɔ, yera ben sinamba bu daawa. Saa ye Isireliba ba ben baaru nua, ma ba nanda ben sō. ⁸ Ma ba Samueli sōwa ba nɛɛ, a ku mari, a n da sun Gusunə bɛɛn Yinni sokue u sun faaba ko Filisitiban nɔman di.

⁹ Ma Samueli u yāa kineru sua te ta bom nɔrumə u ka tu Yinni Gusunə yāku dōo mwaararugiru kua. U maa nùn kana Isireliban sō, ma u nùn wurari. ¹⁰ Saa ye Samueli u yāku te mɔ mi, saa yera Filisitiba ba Isireliba tabu wɔrima. Yera Yinni Gusunə u dera gura ya gbāra ya Filisiti be nandasia, ben laakari ya burisina, ma ba duki yarina Isireliban min di.

¹¹ Ma Isireliban tabu durəbu ba yara Misipan di ba Filisiti be naa gira ba bu go go ba ka tura sere Bɛti Kariɔ. ¹² Ma Samueli u nɛɛ, Gusunə u sun somiməwa sere ka gisə. Ma u kperu garu sua u tu

gira Misipa ka Senin baa sɔɔ, u tu soka Eɓeni Esɛɛ. Yen tubusiana, somirun kperu.

¹³ Nge mɛya Yinni Gusunɔ u ka Filisitiba taare, ba n̄ maa naare Isireliban mi. Ma u bu n̄ni sɔɔwa sere Samuelin w̄aarun n̄rɔ. ¹⁴ Wuu si Filisitiba ba raa mwa Isireliban mi, saa Ekoronin di sere n ka da Gatiɔ, Isireliba ba si kpuro w̄arawa ka sin baru kpaanu Filisitiban n̄man di. Ma alafia ya dua Isireliba ka bwese ni nu ka bu sikerenen suunu sɔɔ.

¹⁵ Samueli u kuawa Isireliban kparɔ win w̄aarun t̄ru kpuro sɔɔ. ¹⁶ W̄ɔɔ ka w̄ɔɔ u ra dɛwa u Beteligibu ka Giligaligibu bera ka maa Misipagibu, kpa u bu siribu kua. ¹⁷ Yen biru kpa u wura Ramaɔ mi win t̄mba w̄a, u bu siribu kua. U maa Yinni Gusunɔ ȳaku yeru kua mi.

Isireliba ba sina boko bikia

8

¹ Saa ye Samueli u t̄kɔ kua, u dera win biba kua Isireliban kparɔbu. ² Win bii gbiikoon ȳsira Yoeli, yirusegira maa Abia. Bera ba kua kparɔbu Beri Sebaɔ. ³ Adama win bii be, ba n̄ win yira sw̄i. Ba ye ɓerariwa gobin binen s̄ɔ. Ba n̄m biran k̄nu mwaamɔ. Ba ku ra t̄mbu sirie dee dee. ⁴ Ma Isireliban guro gurobu kpuro ba menna ba da Samuelin mi Ramaɔ. ⁵ Ba n̄n sɔɔwa ba n̄ɛɛ, wee, a t̄kɔ kua, wunen biba kun maa wunen yira sw̄i. N n̄m n̄a, a sun goo kasuo u ko b̄sen sina boko u n sun kpare nge m̄e bwesenu kpuro nu m̄ɔ.

⁶ Adama gari yi, yi n̄ Samueli dore, ye ba n̄ɛɛ, u bu sina boko kasuo wi u ko n̄ bu kpare. Ma u kanaru kua. ⁷ Yera Yinni Gusunɔ u n̄n sɔɔwa u n̄ɛɛ, ye t̄n be, ba nun sɔɔwa kpuro, a wuro. A ku yina. Domi n

ɲ wunɛ ba yinamɔ, nɛna ba yina na n sãa ben sunɔ.
8 Saa mɪn di na bu yarama Egibitin di sere ka gisɔ
ba man yinawa ba bũnu sãamɔ. Nge mɛya ba maa
nun kuammɛ. 9 Yen sɔ, a ben gere wuro, adama a
bu sɔwɔ ye sina boko wi, u koo ra bu kua, kpa ba n
yɛ.

Sina bokon saria

10 Ma Samuɛli u Yinni Gusunɔn gari yi kpuro
tɔn be tusia. 11 U nɛɛ, sina boko wi u koo bandu
di mi, amɛniwa u koo ko. U koo bɛɛn bii tɔn
durɔbu mwɛɛri ba n sãa win tabu kowobu, gabu
bu win tabu kekeban sɔmburu ko, kpa gabu ba
n sãa maasɔbu, kpa gabu ba n sãa win kirukuba
ba n duku dukubu mɔ win tabu keken wuswaaɔ.
12 U koo gabu gɔsi ba n sãa tabu kowo wuunun
wirugibu, kpa u gabu wuna ba n win gbee sɔma
mɔ kpa gabu ba n tabu yãnu ka tabu kekeban yãnu
sekumɔ. 13 U koo maa bɛɛn bii wɔndiaba mwɛɛri ba
n da nɔn turare kue kpa ba n sãa dĩa kowobu ka pɛɛ
kowobu. 14 U koo bɛɛn gbee geenu mwɛɛri ka maa
bɛɛn gbɔa geenu mi i dɔa binu duura ni ba sokumɔ
resɛm ka olifi, kpa u win bwãabu wɛ. 15 I n bɛɛn
gberun dĩanu ka bɛɛn resɛm marum kpuro suba
suba wɔkuru, sube teera ko n sãawa wigiru, kpa
u tu sua u win sɔm kowobu ka ben wirugibu wɛ.
16 U koo bɛɛn sɔm kowo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu
be ba dam mɔ mwɛɛri, ka bɛɛn ketekunu ka bɛɛn
naa kinɛ geenu kpa u ka win tii tiin sɔmburu ko.
17 U koo bɛɛn yaa sabenu mɛnna kpa nin wɔkuru
baateren wɔlɔ u teeru sua, kpa bɛɛn tii i n sãa win
yobu. 18 Dɔma te ye kpuro ya koorɔ, i ko weeweenu
ko sina boko wi i gɔsan sɔ, adama Yinni Gusunɔ u ɲ
bɛɛ wurarimɔ dɔma te.

¹⁹ Ka mē, tən be, ba n̄ Samuēlin gere wure. Ba nēē, sina bokowa sa kī. ²⁰ Kpa bēsen tii sa n sāa nge bwesenu kpuro. Sina boko wi, u ko n da bēsen siribu ko kpa u n da sun kpare tabu sōō.

²¹ Ye Samuēli u tən ben gari yi kpuro nua u kpa, yera u yi Yinni Gusunō saaria. ²² Yinni Gusunō u Samuēli sōōwa u nēē, a tən ben gere wuro, kpa a bu sina boko wi kua.

Yen biru Samuēli u Isireliba sōōwa u nēē, ben baawure u gina doo win wuuō.

Sōōlu u win baan ketēkunu

kasu

9

¹ Durō goo u wāa Benyamēen bweseru sōō, win yīsira Kisi. Win baababara Abiēli ka Serori ka Bekorati ka Afia. Be kpuro ba sāawa Benyamēen bweseru. Kisi wi, u sāawa tən boko, u maa gobi mō.

² Wiya u bii tən durō goo mō wi ba sokumō Sōōlu. U sāa aluwaaasi durō burō. Isireliba kpuro sōō, goo sari wi u n̄n gea tura. Mēya be kpuron gunum mu ra yōrewa win serō.

³ Yera Kisi win ketēkunu nu kōōra. Ma u win bii Sōōlu wi sōōwa u nēē, u seewo u sōm kowo turo sua bu da bu n̄n keteku ni kasuama. ⁴ Ma ba sara ba da Efaraimun guunun bera gia, ka Salisan temō, adama ba n̄ nu wa. Min di, ba maa da Salimun temō ka Benyamēen tem mē kpuro sōō, adama ba n̄ nu wa.

⁵ Saa ye ba tura Sufuō, yera Sōōlu u sōm kowo wi sōōwa u nēē, a na su wura yenuō, domi à n da, nēn baaba u keteku nin gari duari u bēsen weeweenu mō.

⁶ Ma sɔm kowo wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wee, Gusunɔn tɔnu goo u wãa wuu ge sɔɔ, u bɛɛɛ mɔ. Ye u maa gerua kpuro ya ra koorewa. A na su da win mi. Sɔrɔkudo u koo sun sɔ swaa ye sa ko kpe su ka kɛtɛku ni wa.

⁷ Ma Sɔɔlu u sɔm kowo wi wisa u nɛɛ, sà n da durɔ win mi, mba sa ko sii kɛ. Wee, sa n maa dīanu tie bɛsɛn bɔɔɔ. Mɛya gāanu ganu maa sari ni sa ko nùn kɛ. Nge mba sa mɔ.

⁸ Ma sɔm kowo wi, u Sɔɔlu wisa u nɛɛ, na sii geesun gobi piibu gagu mɔ mini, kon yi Gusunɔn tɔnu wi kɛ kpa u sun bɛsɛn swaa sɔɔsi ye sa ko kpe su ka kɛtɛku ni wa.

⁹⁻¹¹ Saa yera Sɔɔlu u sɔm kowo wi sɔɔwa u nɛɛ, geema a gerua. A na su da. Ma ba da wuu mi, mi Gusunɔn tɔnu wi, u wãa. Ye ba wuu gen tureru yɔɔmɔ, yera ba ka wɔndia gabu yinna ba yarima ba nim takam dɔɔ. Ba bu bikia ba nɛɛ, yam wao wi, u wãa mini?

N deema yellu Isireliban goo ù n kī u gāanu bikia Gusunɔn mi, ba ra nɛɛwa, a na su da yam waon mi. Wi sa tɛ sokumɔ Gusunɔn sɔmɔ, wiya ba ra sanam mɛ soku yam wao.

¹² Wɔndia be, ba bu wurari ba nɛɛ, oo, tɛn tɛ gera u doona mini. I bɔbio, u bɛɛ gbiiye wuuɔ, domi tɔmba yākuru garu kobu na gunguru mi gisɔ. ¹³ I n wuu dua i ko nùn wa u sere yɔ gunguru mi, u di. Domi goo kun dimɔ ma n kun mɔ u tura mi, yèn sɔ wiya u koo yākuru domaru koosi, yen biru be ba soka bu sere di. I doo fuuku, i ko i nùn wa.

Sɔɔlu ka Samuɛli ba yinna

¹⁴ Ma ba doona. Ye ba duɔ wuuɔ, yera ba ka Samuɛli yinna u yariɔ u dɔɔ gunguru mi.

15 N deema Sɔɔlu u sere na wuu mi, Yinni Gusunɔ u Samuɛli sɔɔwa u nɛɛ, ¹⁶ sia amadaare kon Benyamɛɛban turo ɔarima wunen mi, kpa a nùn gum tãre wirɔ domi na nùn ɔasa u ka ko nen tumbu Isireliban sunɔ. Wiya u koo bu wɔra Filisitiban nɔman di. Domi na ben wuri nua ma na bu mɛɛrima na ben wahala wa.

17 Saa ye Samuɛli u Sɔɔlu wa, Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, durɔ wiya mi, win gari na raa nun sɔɔwa. Wiya u koo bandu di nen tɔmbun suunu sɔɔ.

18 Yera Sɔɔlu u susi Samuɛlin bɔkuɔ wuu duu yero u nɛɛ, a gem mɔ, a man sɔɔwɔ mi yam wao wi, u wãa.

19 Samuɛli u Sɔɔlu wisa u nɛɛ, nɛna yam wao wi. A na su da gunguru mi. Sanna sa ko di ɔisɔ. N n kua bururu, ye a bwisikumɔ wunen ɔɔruɔ a bikia, kon nun ye kpuro wisi, kpa n de a doona. ²⁰ Ketɛku ni nu kɔɔra yen sɔɔ ita ɔisɔ, a ku maa nin gari ko, domi siba nu wa. Adama a n yɛ ma Isireliban sia ya ko n wãa wunɛ ka wunen baan yɛnugibun nɔmaɔ.

21 Ma Sɔɔlu u nùn wisa u nɛɛ, nɛ Benyamɛɛn bwesera. N n beya ba piiburu bo Isireliba sɔɔ? Benyamɛɛn bwese te sɔɔ kpam, n n nen dusiba ba bwɛɛbwɛɛru bo? Mba n kua a ka man gari yinin bweseru mɔ.

22 Samuɛli u ka Sɔɔlu ka sɔm kowo wi da gunguru mi, u bu duusia dii bakarɔ u bu aye bɛɛɛgiru wɛ tumbu tenan suunu sɔɔ be ba dim soka mi. ²³ Ma Samuɛli u dia kowo sɔɔwa u nɛɛ, a dia ni tama ni na nɛɛ, a ɔina yiyo bee tia wunen mi. ²⁴ Dia kowo u ka yaa taaru na u yi Sɔɔlun wuswaaɔ. Ma Samuɛli u nɛɛ, wee ye ba nun yiya, a tii ye gaweo a di. Domi na ye beruawa wunen ɔisɔn naa ten sɔ n sere tumbu dim soku mini.

Ma Səɔlu ka Samuēli ba di sannu dɔma te. ²⁵ Ye ba sarama gunguru min di, ba wura wuuɔ, ma Samuēli u ka Səɔlu gari kua win dii tɛɛra wɔllɔ, ma Səɔlu ka win sɔm kowo ba kpuna mi.

Samuēli u Səɔlu gum tāre

u ka ko sunɔ

²⁶ Buru buru yellu, Samuēli u Səɔlu soka dii tɛɛra wɔllu mi, u nɛɛ, a seewo, kon nun kara a doona.

Səɔlu u seewa, ma wi ka Samuēli ba yara sannu yɛnun di. ²⁷ Sanam mɛ ba wuu yarimam dɔɔ, Samuēli u Səɔlu sɔɔwa u nɛɛ, a de wunen sɔm kowo u sun gbiya u doona.

Ma sɔm kowo wi, u gbia u doona. Yera Samuēli u nɛɛ, a yɔro, kpa n nun sɔ ye Gusunɔ u gerua.

10

¹ Ma Samuēli u gum kparaba piibu sua u gen gum tāre Səɔlun wirɔ u nùn bɔkasi u nɛɛ, na yenɛ kuawa a n ka yɛ ma Yinni Gusunɔwa u nun gɔsa a ka ko win tɔmbun sunɔ. ² Sà n yarina minin di tɛ, kaa ka durɔbu yiru gabu yinna Sɛɛtakia, Benyamɛɛn temɔ Raselin sikirun bɔkuɔ. Ba koo nun sɔ bu nɛɛ, kɛtɛku ni a kaso da mi, ba nu wa kɔ. Wunen baa u n maa nin bwisikunu mɔ, wunen tiin bwisikuna u mɔ. U tii bikiamɔ, amɔna u koo ko win biin sɔ. ³ Kpa a sara a da sere Taborin dāa baka ten mi. Kaa ka durɔbu ita gabu yinna be ba dɔɔ Beteliɔ bu ka Yinni Gusunɔ sã. Ben turo u ko n boo binu ita sɔɔwa, turo ko n pɛɛ ita nɛni, kpa turo u n maa tam kparaba nɛni. ⁴ Ba koo nun tɔbiri kpa bu nun pɛɛ yiru wɛ kpa a ye mwa. ⁵ Yen biru kaa da sere gunguru mi ba ra Gusunɔ sã te ba mɔ Gibeaa. Miya Filisitiban tabu kowo wuuru gara wãa. Saa ye a duɔ wuu ge

sɔɔ, kaa ka Gusunɔn sɔmɔbun wuuru garu yinna be ba saram wee gunguu ten min di, ba girigbo ka bwāaru ka guuru ka mɔrɔku soomɔ, ba Yinni Gusunɔ sāmɔ. ⁶ Saa ye, Yinni Gusunɔn Hunde u koo nun yɔ kpa a ko tɔn kpao kpa a n Yinni Gusunɔ sāmɔ ka win sɔmɔ be sannu. ⁷ Saa ye yĩrenu ita ye, ya nun koorɔ ya kpa, a koowo kpuro ye wunen nɔma ya baba domi Yinni Gusunɔ u wāa ka wunɛ. ⁸ Kpa a man gbiiya a da Giligaliɔ a man ma mi sɔɔ nɔɔba yiru. Miya kon nun deema kpa n yāku dɔɔ mwaararuginu ko ka maa siarabun yākunu kpa n nun sɔɔsi ye n weenɛ a ko.

⁹ Sanam mɛ Sɔɔlu u Samuēli biru kisi u doonɔ, Gusunɔ u win gɔru gɔsia kpɔɔ, ma yĩre ni kpuro nu koorɔ tɔɔ te sɔɔ. ¹⁰ Sanam mɛ Sɔɔlu ka win sɔm kowo ba tura Gibeɔ, Gusunɔn sɔmɔbun wuuru gara ka bu yinna. Yera Gusunɔn Hunde u Sɔɔlu yɔɔwa, ma u Gusunɔ sāaru wɔri ben suunu sɔɔ. ¹¹ Be ba raa nùn yɛ kpuro, ye ba nùn wa u Gusunɔ sāmɔ sɔmɔ ben suunu sɔɔ mɛ, yera ba bikiamɔ ba mɔ, mba n Kisin bii Sɔɔlu deema. U tɛ sāawa Gusunɔn sɔmɔ? ¹² Wuu gen tɔnu goo u wisa u nɛɛ, wara sɔmɔ ben tiin baaba. Yen sɔna ba ra mɔndu ko bu nɛɛ, Sɔɔlu tɛ sāawa Gusunɔn sɔmɔ?

¹³ Saa ye Sɔɔlu u sāa te kua u kpa, ma u da gunguu ten mi. ¹⁴ Yera win baa yākabu u nùn bikia u nɛɛ, mana i da ka wunen sɔm kowo.

Sɔɔlu u nùn wisa u nɛɛ, sa ketɛkunu kaso dawa, adama sa n nu wa. Ma sa da Samuēlin mi.

¹⁵ Yera baa yākabu wi, u nɛɛ, a man sɔɔwɔ ye Samuēli u nun sɔɔwa.

¹⁶ Ma Sɔɔlu u nɛɛ, u sun sɔɔwa dim dim ma ba keteku ni wa.

Adama u n̄ n̄n bandun gari sɔ̄wa yi Samuɛli u gerua.

Ba Sɔ̄lu bandu wɛ

¹⁷ Yen biru Samuɛli u Isireliba kpuro sokusia ba mɛnna Yinni Gusunɔn s̄a yɛrɔ Misipaɔ. ¹⁸ Ma u bu sɔ̄wa u nɛɛ, amɛniwa Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, u bɛɛ yarama Egibitin di ma u bɛɛ wɔra Egibitigibun nɔman di, ka bwesenu kpuro ni nu raa bɛɛ dam dɔremɔn nɔman di. ¹⁹ Adama wee, i n̄n yina gisɔ, wi u bɛɛ faaba kua bɛɛn wahala ka bɛɛn nɔni sw̄aarun di. Ma i nɛɛ, u bɛɛ sunɔ kuo, u bɛɛ kpara. N n mɛn na, i yarima bweseru ka bweseru, kpa i tii tusia yɛnu ka yɛnu win wuswaaɔ.

²⁰ Ma Samuɛli u dera Isireliban bwesenu kpuro nu susi nu tii tusia. Yera Gusunɔ u sɔ̄si ka ȳireru ma u Bɛnyamɛɛn bweseru gɔsa. ²¹ Yen biru Samuɛli u dera Bɛnyamɛɛn tɔmbu ba susi ba tii tusia yɛnu ka yɛnu ma Gusunɔ u Matirin yɛnu gɔsa. Matirin yɛnu ge sɔ̄, Kisin bii Sɔ̄luwa u gɔsa. Adama ye ba n̄n soka soka ba n̄ n̄n wa. ²² Yen s̄na ba kpam Yinni Gusunɔ bikia ba nɛɛ, durɔ wi, u tunuma kɔ mini?

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, oo, wee, u kukua tɔmbun ȳanu sɔ̄.

²³ Ba duki da mi, ma ba ka n̄n na. Ye u ȳra tɔmbun suunu sɔ̄, be kpuron gunum mu ȳrawa win serɔ.

²⁴ Ma Samuɛli u tɔn be kpuro sɔ̄wa u nɛɛ, durɔ wi wee, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa. Goo maa sari bɛɛ kpuro sɔ̄ wi u ka n̄n nɛ.

Ma tɔn be kpuro ba kuuki kua ma ba nɛɛ, sunɔn hunde yu dakaa da.

²⁵ Ma Samuɛli u bu sinandun wooda tusia, ma u ye yorua tireru sɔ̄ u yi Gusunɔn s̄a yɛrɔ. Yen

biru u tɔn be kpuro kara, ben baawure u da win yenuɔ. ²⁶ Sɔɔlun tii u maa da win yenuɔ Gibeaa. N deema Gusunɔ u tabu durɔ damgibu gabun gɔruɔ doke bu nɔn swii. ²⁷ Adama aluwaaasi garu ko sariba gabu ba gerumɔ ba mɛ, durɔ winiwa u koo kpɛ u sun faaba ko? Ma ba nɔn gema ba n ka nɔn kɛru naawe. Adama Sɔɔlu kun gee gerua.

Sɔɔlu u Amɔniba kamia

11

¹ Amɔniban sunɔ wi ba mɛ Nakasi u seewa u da u Yabesi wɔri Galadin temɔ. Ma Yabesigibu kpuro ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, a ka sun arukawani bɔkuo, sa ko nun yoru diiya.

² Adama Nakasi u bu wisa u nɛɛ, i n wura n bɛɛn baawuren nɔm geun nɔnu wɔwa, kpa bɛɛ Isireliba kpuro i sekuru wa, sanam mɛya kon ka bɛɛ arukawani bɔke.

³ Yabesin guro gurobu ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, a sun sɔɔ nɔɔba yiru kɛɛyɔ su wa su ka tɔmbu gɔri Isirelin tem kpuro sɔɔ. Sà kun wa wi u koo sun faaba ko, sa ko bɛɛ tii yɔsua.

⁴ Yera gɔro be, ba da Gibeaa mi Sɔɔlu u wɔa, ba labaari ye gerua. Ye tɔmba nua mɛ, ma be kpuro ba nɔɔgiri sua ba swi. ⁵ N deema Sɔɔlu u wee gherun di ka win ketɛba, ma u bikia u nɛɛ, mba n tɔn be deema ba ka sumɔ mɛ. Ma ba nɔn Yabesigibun gari yi saaria. ⁶ Ye Sɔɔlu u yi nua, yera Gusunɔn Hunde u nɔn yɔɔwa ma win nukura gbisa gem ka tia. ⁷ Yera u win ketɛba yiru sua u go u ye bɔtira bɔtira, ma u dera ba ka yen kpiri ni da Isirelin tem kpuro sɔɔ ba nɛɛ, nge mɛya ba koo baawuren ketɛba kua wi u yina u Sɔɔlu ka Samueli swi ba n tabu seewa.

Ma Yinni Gusunɔn berum mu tɔn be mwa, yera be kpuro ba mɛnna ba yara nge tɔn turo. ⁸ Sɔɔlu u dera ba tɔn be gara gara Besɛkiɔ. Isireliban geera kuawa tɔnu nɔrɔbun suba gooba wunɔbu (300.000). Yudaba ba maa sɛa tɔnu nɔrɔbun suba tɛna (30.000). ⁹ Ma ba Yabɛsigibun gɔro be sɔɔwa ba nɛɛ, i doo i bɛɛgibu sɔ i nɛɛ, sia sere sɔɔ u ka ye, ba koo faaba wa.

Ye gɔro be, ba tura ba Yabɛsigii be sɔɔwa mɛ, yera ben nukura dora. ¹⁰ Ma ba Amɔniba sɔɔwa ba nɛɛ, sia sa ko bɛɛ tii yɔsua i ka sun ko nge mɛ n bɛɛ wɛre.

¹¹ Sɔɔlu u win tɔmbu bɔnu kua wuunu ita. Yen sisiru saa ye goo gbiikaa swi, u dera ba da ba Amɔniban sansani wɔri ba bu go go sere sɔɔ ka ye. Be ba tie ba yarinɛwa ba sebiri tia tia. ¹² Yera Isireliba ba Samueli sɔɔwa ba nɛɛ, berɔ ba n daa ki Sɔɔlu u ko bɛɛn sunɔ. Be ba gerua mɛ, a de bu yarima su bu go.

¹³ Adama Sɔɔlu u nɛɛ, ba n goo goomɔ gisɔ, domi gisɔra Yinni Gusunɔ u sun faaba kua.

¹⁴ Ma Samueli u be kpuro sɔɔwa u nɛɛ, i na su da Giligaliɔ kpa su Sɔɔlun bandun dam sire.

¹⁵ Ma be kpuro ba da mi, ba Sɔɔlun bandun dam sire Yinni Gusunɔn sɛa yerɔ. Ba maa Yinni Gusunɔ siarabun yɛkunu kua. Ma Sɔɔlu ka Isireliba kpuro ba tɔɔ bakaru di ka nuku dobu.

Samueli u Isireliban kparabu

deri

12

¹ Samueli u Isireliba kpuro sɔɔwa u nɛɛ, wee na bɛɛn gere wura gɛanu kpuro sɔɔ ma na bɛɛ sunɔ kua. ² Tɛ wiya u koo bɛɛ kpara, domi na tɔkɔ kua,

nɛn seri burura, nɛn biba maa bukura nge bɛɛ. Wee na bɛɛ kpaa saa nɛn aluwaasirun di sere n ka girari gisɔ. ³ I man seeda diiyo Yinni Gusunɔ ka sunɔ wi u gɔsan wuswaaɔ. Waran ketɛwa na mwaare. N kun mɛ, weren ketɛkuwa na mwa. Wara na taki diire. N kun mɛ, wara na dam dɔrere. Nge weren kɛra na mwaare n ka nɔn gem wɛ. Wi na yen gaa kuare, kon yɛro yen dibu kɔsia.

⁴ Ba nɛɛ, a nɛn sun taki diire, a nɛn maa sun dam dɔrere. Mɛya a nɛn maa bɛɛn goon kɛru mwaare a ka nɔn gem wɛ.

⁵ Samuɛli u bu sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ ka sunɔ wi u gɔsa ba sɔa seeda gisɔ ma i nɛn kɔsa gaa wa nɛ sɔɔ.

Ba nɛɛ, mɛya.

⁶ Yera Samuɛli u kpam bu sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u sɔa nɛn seeda, wi, wi u Mɔwisi ka Aroni gɔsa ma u bɛɛn baababa yarama saa Egibitin tem di. ⁷ N n mɛn na, i yɛro sɛɛ tɛ, kpa i bɛɛn taare nɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Kon bɛɛ win sɔm geenu yaayasia ni u kua bɛɛ ka bɛɛn baababan sɔ. ⁸ Yakɔbu ka wigibu ba da Egibitiɔ. Ma Egibitigibu ba ben bibun bweseru nɔni sɔɔwa, ma ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue u ka bu somi. Ma u bu Mɔwisi ka Aroni gɔria. Beya ba bu yara Egibitin di, ma ba dera ba sina tem mini. ⁹ Adama ba Gusunɔ ben Yinni wi duari. Ma u bu Hasorin tabu sunɔ Sisera nɔmu sɔndia ka Filisitiba ka Mɔabun sunɔ. Be kpurowa ba ka bu tabu kua ba bu kamia. ¹⁰ Yera ba Yinni Gusunɔ soka ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, ba durum kua domi ba nɔn deri ba bɔu tɔn durɔ be ba mɔ Baaliba ka bɔu tɔn kurɔ wi ba mɔ Asitaate sɔamɔ. Adama u n bu wɔra ben yiberɛban nɔman di, ba koo nu deri bu nɔn sɔ. ¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u bu Gedeoni gɔriama ka Baraki ka Yɛfite ka sere maa nɛ Samuɛli.

Ma u bɛɛ wɔra saa bɛɛn yiberɛban nɔman di be ba bɛɛ sikerenɛ, ma i sina ka alafia. ¹² Adama sanam mɛ i wa ma Amɔniban sunɔ Nakasi u bɛɛ tabu wɔrim wee, yera i man sɔɔwa i nɛɛ, sunɔwa i kɪ u bɛɛ kpapa, baa mɛ Yinni Gusunɔ u bandu dii bɛɛn suunu sɔɔ. ¹³ I nɔn sunɔ bikia, ma u bɛɛ nɔn wɛ. Sunɔ wi i kɪ mi, wi wee mi tɛ. ¹⁴ I n Yinni Gusunɔ nasie, i n nɔn sɔamɔ, i n win gari mɛm nɔɔwammɛ, ma i n win gere yinɛ, ma i nɔn swɪi dee dee, bɛɛ ka bɛɛn sunɔ wi u bɛɛ kpape, i ko i gea wa. ¹⁵ Adama i kun win gari mɛm nɔɔwɛ, ma i win gere yina, u koo bɛɛ nɔma doke nge mɛ u bɛɛn baababa kua. ¹⁶ Tɛ, i yɔro i wa gɔa baka ni Yinni Gusunɔ u koo ko bɛɛn wuswaaɔ. ¹⁷ N n doo gɛɛrun saawa sa wɔa mi tɛ? Kon Yinni Gusunɔ kana u de gura yu nɛ ka gbɔsukunu. Sanam meya i ko gia ma durum baka i kua win mi, ye i ka tii sunɔ bikia.

¹⁸ Ma Samuēli u Yinni Gusunɔ kana. Gura na tɔɔ te sɔɔ, ka gbɔsukunu. Yera tɔn be kpuro ba Yinni Gusunɔ ka Samuēli nasia. ¹⁹ Ma be kpuro ba Samuēli sɔɔwa ba nɛɛ, a Gusunɔ wunen Yinni kanɔ bɛɛɛ wunen bwɔabun sɔ kpa su ku ra gbi yɛn sɔ sa kpaɔm durum sosi bɛɛn durum gura sɔɔ domi sa tii sunɔ bikia.

²⁰ Ma Samuēli u bu wisa u nɛɛ, i ku nanda. Geema, i kɔsa ye kpuro kua, adama i ku maa gɛra Yinni Gusunɔn swaan di. I nɔn sɔawɔ ka bɛɛn gɔru kpuro. ²¹ I ku gɛra i bɔnu swɪi. Nu n arufaani gaa mɔ, nu n maa kpɛ nu bɛɛ faaba ko, domi kama nu sɔa. ²² Yinni Gusunɔ u gɔru doke u bɛɛ ko win tɔmbu, u n maa bɛɛ yinamɔ win yɪsi bakarun bɛɛɛn sɔ. ²³ Nen tii maa Gusunɔ u man gbara bu nɛɛ, na n maa bɛɛ kanaru kuammɛ. Domi yeya n ko n sɔa nen durum win mi. Ko na n bɛɛ swaa gea sɔɔsimɔwa

ye ya dɛnde. ²⁴ I n gesi Yinni Gusunɔ nasie kpa i n nùn sãamɔ ka nuku tia ka bɛɛn gɔrusu kpuro, kpa i n yaaye gãa baka ni u bɛɛ kua. ²⁵ Adama i n daa kãsa mɔ, i ko i kam kowa bɛɛ ka bɛɛn sunɔ wi.

Isireliba ba ka Filisitiba

tabu kua

13

¹ Sɔɔlu u mɔwa wɔɔ * sanam mɛ u bandu di Isireliba sɔɔ. Ye u bu kpapa wɔɔ yiru, ² yera u tɔnu nɔrɔbun suba ita (3.000) gɔsa be sɔɔ. Ben nɔrɔbun suba yiru (2.000) ya wãa ka wi Mikimasio, Betelin guurun bera gia. Tɔnu nɔrɔbu (1.000) ba maa wãa ka Yonatham Gibeaa, Benyamɛɛn temɔ. Ma u dera tɔn be ba tie ba wura ben yɛnuso.

³ Gibeaa miya Yonatham u Filisitiban tabu kowo wuuru garu wɔri u kamia. Ma Filisiti be ba tie ba yen baaru nua. Yera Sɔɔlu u dera ba kɔba so Isirelin tem kpuro sɔɔ ba nɛɛ, i de Heberuba kpuro bu baaru ye nɔ. ⁴ Yera Isireliba kpuro ba nua ma Sɔɔlu u Filisitiban tabu kowo be kamia sere ben mɔru seewa. Yera n dera Isireli be kpuro ba mɛnna Sɔɔlun mi ye u bu soka Giligalio. ⁵ Ma Filisitiba ba maa mɛnna bu ka Isireliba tabu ko. Ba tabu kɛkɛba mɔwa nɔrɔbun suba tɛna (30.000) ka maa maasɔbu nɔrɔbun suba nɔɔba tia (6.000). Ben tabu kowobu ba n̄ garirɔ. Ba dabiwa nge yani sɛeri nim wɔkun goorɔ. Ma ba na ba sansani gira Mikimasio, Bɛti Afɛnin sɔɔ yari yeru gia. ⁶ Sanam mɛ Isireliba ba wa ma ba n̄ kurɔ, domi Filisitiba ba bu s̄ke, ma ba da ba kukua kpee wɔrusɔ, ka aw̄i sɔɔ, ka kpee baaba sɔɔ, ka wɔrusɔ, sere ka dɔkɔ kpirinɔ. ⁷ Isireliba

* **13:1** wɔɔ - Ye ba yorua Heberum sɔɔ, ya n̄ dɛɛɛ.

sɔɔ, gabu ba mam da sere Yuudenin guruɔ Gadi ka Galadin temɔ.

Adama Sɔɔlu u wɔa Giligaliɔ. Be ba ka nɔn wɔa mi kpuro ba berum soore ba diirumɔ. ⁸ Ba tɛ mi, ba kuawa sɔɔ nɔɔba yiru nge mɛ Samueli u Sɔɔlu bura, adama Samueli u nɛ. Yera tɔmba yarinam torua. ⁹ Yen sɔna Sɔɔlu u nɛɛ, bu yaa sabenu tama u ka yɔku dɔɔ mwaararuginu ko ka maa siarabun yɔkunu. Ma u yɔku dɔɔ mwaararugii te kua ka win tii. ¹⁰ Saa ye u yɔku te kua u kpa kese, yera Samueli u kurama ma Sɔɔlu u yarima u nɔn sennɔ da. ¹¹ Samueli u nɛɛ, mban sɔna a yenin bweseru kua.

Sɔɔlu u wisa u nɛɛ, na wa tɔmba yarinamɔ ma a nɛ saa ye a bura. Filisitiba wee, ba maa mɛnnɛ Mikimasio. ¹² Ma na bwisika na nɛɛ, Filisitiba ba koo man wɔrima Giligali mini, na nɛ maa Gusunɔ somiru kanɛ. Yen sɔna nɛn tii na yɔku te kua.

¹³ Ma Samueli u nɛɛ, gari bɔkɔn kookoosa a kua mi. A nɛ Gusunɔ wunen Yinnin wooda mɛm nɔɔwɛ ye u nun wɛ. A nɛ daa ye mɛm nɔɔwa, Yinni Gusunɔ u koo raa de wunen bweseru ta n bandu dii Isireliba sɔɔ sere ka baadomɔ. ¹⁴ Adama tɛ wunen bandu ta nɛ maa tɛmɔ. Yinni Gusunɔ u koo goo kasu win daa ya nɔn wɛre kpa u nɔn ko win tɔmbun kparo. Domi wunɛ, a nɛ win wooda mɛm nɔɔwɛ.

¹⁵ Ma Samueli u seewa u doona Giligalin di. Yera Sɔɔlu ka win tabu kowo be ba tie ba maa da Gibeaa, Benyamɛn temɔ. Ma u bu gara mi. Ben geera kua tɔnu natan (600) saka. ¹⁶ Sɔɔlu ka win bii Yonatam ka tɔn be ba ka bu wɔa sannu, ba ben sansani gira Gibe mi. Adama Filisitiban sansani ya wɔa Mikimasio. ¹⁷ Filisitiban tabu kowobun wuunu ita ya yara ben sansanin di ya Isireliba wɔraa da.

Wuu teera da Ofaran swaaɔ Sualin temɔ. ¹⁸ Ma yirusera Beti Horonin swaa swīi. Ma itasera maa da Benyamēen tem nɔɔ bura yerɔ wɔwa gaan bɔkuɔ mi purukanu ra n wāa ghaburun bera gia.

¹⁹ N deema sekobu sari Isireliban tem kpuro sɔɔ domi Filisitiba ba nɛɛ, ba n wure bu takobiba ko n kun mɛ yaasi. ²⁰⁻²¹ Yen sōna Isireliba ba ra de Filisitiban mi bu ka ben naa tebonun yari nɔɔ dera, ka ben dākunu ka ben gbɛɛ ka ben tebonu ka maa ben naa kpara dɛkin nɔɔ sɛnu. ²² Yen sōna tabun sanam mɛ sɔɔ, tɔn be ba wāa Sɔɔlu ka win bii Yonatham mi, ben goo kun takobi mɔ, n kun mɛ yaasa. Sɔɔlu ka win bii Yonatham tɔnawa ba yeba mɔ.

²³ Ma Filisitiban tabu kowobun wuu teeru gara yara ta da Mikimasiɔ, bera mi guunu yiru nu yinna. N deema miya ba ra ka sare.

Yonatham u Filisitiba kamia

14

¹ Sɔɔ teeru Yonatham, Sɔɔlun bii, u win bɔɔ aluwaasi wi u ra win tabu yānu sɔbe sɔɔwa u nɛɛ, a na su da Filisitiban tabu kowo wuu ten mi, te ta wāa gio.

Adama u n Sɔɔlu sɔɔwa ma u gam dɔɔ. ² Sɔɔlu u wāa Migoronio Gibeian bɔkuɔ dāru garun nuurɔ te ba ra soku gerenadi. Tɔn be ba wāa ka wi, ben geera sāawa tɔnu natan (600) saka. ³ N deema yāku kowo wi ba mò Aya u wāa tɔn ben suunu sɔɔ u sāa yāa ni ba ra ka bikiaru ko Gusunɔn mi neni. Aya wi, u sāawa Akitubun bii. Akitubu wi, ka win wɔnɔ Ikaɔɔdu, be, ba maa sāawa Finɛɛsin bibu. Finɛɛsin tundowa Eli, wi u raa sāa Yinni Gusunɔn yāku

kowo Silo. Tōnu nata ye sō, goo kun yē Yonatam u yara.

⁴ Swaa ye Yonatam u swīi u ka da Filisitiban tabu kowo ben mi, ya kpawa ka kpee bakanu yirun baa sō. Teerun yīsira Bosesi, yirusera maa Senε. ⁵ Teera wāa swaa yen sō yēsan nōm geu gia Mikimasin deedeeru. Teera maa wāa Geban deedeeru. ⁶ Yonatam u win bō aluwaasi wi sōwa u nεε, a na su da bango sari ben mi. Sōrəkudo Yinni Gusunō u koo sun somi. Domi gāanu sari ni nu koo nūn ganε u kun ka sun faaba kue, baa sà kun dabi.

⁷ Aluwaasi wi, u nεε, a koowo kpuro ye a gōru doke, a ku sika ko. Na wāa ka wunε.

⁸ Ma Yonatam u nεε, n n mēn na, su da ben bera gia kpa bu sun wa. ⁹ Bā n nεε, su yōro su bu ma, sa ko yōrawa su bu ma. ¹⁰ Bā n maa nεε, su na ben mi, sa ko dawa, domi ben soku tera ta ko n sāa yīreru ma Yinni Gusunō u sun bu nōmu beria.

¹¹ Ma be yiru ye, ba dera Filisitiba ba bu wa. Ma Filisiti be, ba nεε, Heberuba wee, ba yarimamō wōrusun di mi ba raa kukua.

¹² Ma Filisitiban tabu kowo be, ba Yonatam ka win aluwaasi wi nō kō ba nεε, i na mini su bεε gari gεε sō.

Ma Yonatam u win bō aluwaasi wi sōwa u nεε, a man swīima domi Yinni Gusunō u sun bu nōmu beria, bεε Isireliba.

¹³ Yera durō u kabura u ka yōwa u da mi ba wāa ma aluwaasi wi, u nūn swīi. Ye ba tura mi, ma u bu soomō u suririmō. Yera win bō aluwaasi wi, u bu goomō win biru. ¹⁴ Ben tabun tore ye sō, be yiru ye, ba tōmbu gowa nge tōnu yendun saka batuma piibu sō. ¹⁵ Ma berum Filisitiban tabu kowobu mwa kpuro be ba wāa sansaniō, ka be ba

wãa tabu gberɔ, ka be ba sansani kɔsu, ka maa be ba yarimɔ ba tɔmbu wɔraa daamɔ. Sere ka tem tii mu yĩrumɔwa ma tɔmba burisina. Gusunɔwa u dera yabu ye kpuro ya koorɔ mɛ.

¹⁶ Be ba Sɔɔlun sansani kɔsu Gibeɔ Benyamɛɛn temɔ, ba wa Filisitiban tabu kowo dabinu ba duku dukubu mɔ baama kpuro. ¹⁷ Ma Sɔɔlu u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ, i bɛsɛn tɔmbu mɛnnɔ i ben yĩsa soku kpa su wa be ba kun wãa mi.

Ma ba kua mɛ, ba deema Yonatam ka win bɔɔ aluwaasi wi u ra win tabu yãnu sɔbe, beya ba sari mi. ¹⁸ Ma Sɔɔlu u Aya sɔɔwa u nɛɛ, u Gusunɔn woodan kpakororɔ suama.

N deema kpakoro te, ta wãa Isireliban sansaniɔ sanam mɛ.

¹⁹ Nge mɛ Sɔɔlu u ka yãku kowo wi gari mɔ, wure ni nu wãa Filisitiban sansaniɔ nu sosimɔwa nu dɔɔ. Yera Sɔɔlu u yãku kowo wi sɔɔwa u nɛɛ, a kpakoro te derio, su ku maa Gusunɔ gãanu bikia.

²⁰ Ma Sɔɔlu ka win tabu kowobu ba mɛnna ba da tabu gberɔ, ba deema wee Filisitiba ba burisine ba goonamɔ ka takobi. ²¹ N deema Heberu gabu ba raa yoru dimɔ Filisitiban mi, sere ba ka bu da ben sansaniɔ. Adama ye ba Sɔɔlu ka Yonatam ka begibu wa, yera ba tii wuna ba wura ben mi.

²² Isireli gabu ba raa maa kukua Efaraimun guunun bera gia. Ye ba nua ma Filisitiba ba duki mɔ, yera ba seema ba wɔri tabu sɔɔ ba bu naa swĩ, ²³ ba ka tura Beti Afɛnin wuswaaɔ. Nge mɛya Yinni Gusunɔ u ka Isireliba faaba kua dɔma te.

Isireliba ba Yonatam yakia

Sɔɔlu nɔman di

²⁴ Isireliba ba nɔni sɔɔra gem gem dɔma te, yɛn sɔ Sɔɔlu u bɔrua u nɛɛ, ma n kun mɔ na nɛn yibɛɛba mɔru kɔsia, wi u di yoka yu sere turi, kon yɛro gowa. Yen sɔna tɔn be sɔɔ, goo kun dɛanu dende.

²⁵ Sɔɔlun tɔmbu kpuro ba tura dɔa sɔɔwɔ mi tim mu tɛrie temɔ. ²⁶ Sanam mɛ ba sɔɔ ge duɔ, ba deema wee, tim mɛ, mu koka temɔ. Ka mɛ, goo kun kɔka u mu dabure domi ba bɔri yi nasie. ²⁷ Adama Yonatham u nɛn daa nua ma win tundo u tɔn be kiro kua ka bɔri. Yera u dɛka ye u nɛni ka tim bau sɔka u wuna u nɔɔ kpɛɛ, ma u dam wa. ²⁸ Saa ye sɔɔra tɔn ben turo u nɛn sɔɔwa u nɛɛ, wunɛn tundo u sun kiro kua ka bɔri u nɛɛ, wi u di giso, u koo yɛro go. Yera n dera tɔn be, ba ka wasira gem gem.

²⁹ Ma Yonatham u nɛɛ, nɛn baaba u bɛsɛn tɔmbu nɔni sɔɔmɔwa. A nɛn wa nge mɛ na dam wa sanam mɛ na tim mɛn fiiko di? ³⁰ N koo raa wɛra too tɔn be, bɔ n di baa fiiko ye ba wɔra ben yibɛɛban nɔman di. Domi ba koo raa Filisiti be go n kere mɛ.

³¹ Dɔma te, ba Filisitiba gowa saa Mikimasin di sere ka Ayalonio. Ma ba wasira gem gem. ³² Yera ye Filisitiba ba deri, ba ye kata kua ba gura. Ba yɛanu ka ketɛba ka ketɛ binu mwɛɛrimɔ ba goomɔ ma ba yaa ye temmɔ mi ya kpɛ yɛm sɔɔ. ³³ Saa ye sɔɔra ba Sɔɔlu sɔɔwa ba nɛɛ, wee, tɔn be, ba Yinni Gusunɔ torarimɔ ba yaa temmɔ mi ya kpɛ yɛm sɔɔ.

Ma Sɔɔlu u nɛɛ, naanɛ sarirugibu bɛɛ! I kpee bakaru bimiamina mini tɛ. ³⁴ Kpa i baawure sɔ u ka win ketɛ nɛn kun mɛ win yɛaru na u saka mi, kpa u da u di. Bɔ n kua mɛ, ba nɛn maa Yinni Gusunɔ torarimɔ.

Wɔku te sɔɔ, tɔn ben baawure u ka win ketɛ na u go mi. ³⁵ Ma Sɔɔlu u Yinni Gusunɔ yɔku yeru kua mi, tera ta sɔa gbiikiru ni u kua sɔɔ.

³⁶ Yen biru u win tambu sōwa u nē, su da su Filisitiba naa gira wōkuru su bu wōri sa n ben yānu guramō sere yam mu ka sāra. Su ku ra ben goo deri, baa turo.

Ma ba nē, a koowo mē n nun wēre.

Adama yāku kowo u nē, su gina da su Gusunō bikia.

³⁷ Ma Sōlu u Gusunō bikia u nē, n doo n Filisitiba naa gira? Kaa sun bu nōmu beria?

Adama Gusunō u nē nūn wisa dōma te. ³⁸ Yera Sōlu u nē, i mennama bē be i sāa wirugibu kpa su gia mi torara wāa gisō. ³⁹ Sere ka Yinni Gusunōn wāaru, wi u ra Isireliba faaba ko, baa nē n nēn bii Yonatam na, u tora, u koo gbiwa.

Adama tōn ben goo kun nūn wisa. ⁴⁰ Ma u nē, i doo i yōra miōnō, nē ka nēn bii Yonatam sa ko maa yōra mini.

Tōn be, ba nē, a koowo mē n nun wēre.

⁴¹ Ma Sōlu u Yinni Gusunō sōwa u nē, Gusunō, bēse Isireliban Yinni, a sun sōsio ka yīreru mi torara wāa.

Ma torara sōsira Yonatam ka Sōlun bera gia. Be ba tie ba yara. ⁴² Sōlu u kpam nē, n tiara nē ka nēn bii.

Ma torara sōsira Yonatam mi. ⁴³ Sōlu u Yonatam sōwa u nē, a man sōwō ye a kua.

Yonatam u nē, na tim bau sōka ka dēka ye na nēni ma na mēn fiiko denda. Nē wee, na wura n gbi.

⁴⁴ Yera Sōlu u nē, nā kun nun go, Yonatam, Gusunō u man kua nge mē u kī.

⁴⁵ Adama tōn be, ba Sōlu sōwa ba nē, Yonatam, wi u Isireliba faaba baka yeni kua, wiya u koo gbi? Sere ka Yinni Gusunōn wāaru, baa win seri tia ya

ñ wukuramə yu wəri. Domi ka Gusunən somira u səmburu kua gisə.

Mesuma ba ka Yonatam yakia u ñ ka gu. ⁴⁶ Yen biru Səlu u sina u ñ maa Filisitiba naa swī. Ma Filisiti be, ba wura ben temə.

Səulun nasara

⁴⁷ Sanam me Səlu u bandu di u kpa Isireliban suunu sə u ka win yiberəba tabu kua u ka sikerena. Bera Məabuba ka Aməniba ka Edəmba ka Soban sinambu ka sere maa Filisitiba. Mi u tabu da da kpuro u ra kamewa. ⁴⁸ Sə teeru u tabu kua ka wərugəru u Amaleki be ba bu dam dərəmə kamia u Isireliba faaba kua ben noman di.

⁴⁹ Səulun bii tən durəbun yīsa wee, Yonatam ka Yisifi ka Maakisua. Win bii tən kurə gbiiikoon yīsira Mərabu, yiruse maa Mikali. ⁵⁰ Win kurən yīsira Akinəamu, Akimasin bii. Win tabu sunəwa Abinē, Nərin bii. Neri sāawa Səulun tundo mə. ⁵¹ Kisi, Səulun tundo, ka Neri, Abinēn tundo, ba sāawa Abielin bibu.

⁵² Səulun wāaru kpuro sə, tabu kun dwiiyare wi ka Filisitiban baa sə. Yen sənə win təmbu sə, ù n goo wa wi u dam mə u wərugəru mə, u ra yēro mwaamewa u ko win tabu kowo.

Isireliba ka Amalekiban tabu

15

¹⁻² Samueli u Səlu sənəwa u nē, nənə Gusunə wallu ka tem Yinni u gərima wunen mi, n nun gum wisi n ka sənəsi ma u nun gəsa a ko sunə win təmbu Isireliban suunu sə. Yen sē tē, a swaa dakio a nə ye u gerua. U nē, u koo Amalekiba dibu kəsia ye ba ka Isireliba swaa bura sanam me ba yara Egibitin di. ³ Yen sē, a doo a bu wəri kpa a ye ba mə kpuro

kpeerasia mam mam. A ku de bu tiara. A bu goowo kpuro tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu sere ka bii wɛɛnɔ, ka maa ben yaa sabenu.

⁴ Ma Sɔɔlu u win tɔmbu mɛnna u gara Telaimuɔ. Win tabu kowobun geera kua nɔrɔbun suba goobu (200.000), ma Yudaba ba maa kua tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000). ⁵ Sanam mɛ Sɔɔlu ka win tabu kowobu ba tura Amalekiban wuu bɔkɔwɔ, yera ba kukua gen wɔwa gaa sɔɔ. ⁶ Ma Sɔɔlu u Keniba sɔɔwa u nɛɛ, bu de bu tii wuna Amalekiban min di, kpa wi, u ku raa bu mɛnna u go kpuro sannu. Domi be, ba Isireliba durom kuawa saa ye ba wee Egibitin di. Ma Keni be, ba yara saa Amalekiban min di. ⁷ Yen biru Sɔɔlu ka win tabu kowobu ba Amalekiba wɔri ba bu sunka saa Hafilan di sere ka Suriɔ ye ya wɔa Egibitin sɔɔ yari yeru gia. ⁸ Ma ba ben sunɔ mwa wi ba sokumɔ Agagi. Be ba tie, ma ba bu go ka takobi. ⁹ Adama Sɔɔlu ka win tabu kowobu, ba Agagi deri, ba n nɔn go, ka sere maa yaa sabe ni nu gea sɔa, yɔanu ka ketɛba ka naa kpɛmi ka yɔa kpɛminu ni nu gum mɔ ka baayere kpuro ye ya gea sɔa. Ba yina bu ye kpuro kpeerasia mam mam. Adama ye ya n dam mɔ ka ye ya n waabu wɔ, ba ye kpuro gowa mam mam.

¹⁰ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Samuɛli gari kua u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, ¹¹ nɛn nukura sankira ye na ka Sɔɔlu kua sunɔ. Domi u man biru kisi, u n nɛn gere mɛm nɔɔwɛ.

Ye Samuɛli u gari yi nua, yera u mɔru kua gem gem, ma u Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue wɔku giriru.

¹² Sisiru bururu u seewa yellu u dɔɔ u ka Sɔɔlu yinna. Adama ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, Sɔɔlu u da wuu ge ba mɔ Kaamɛli gia. Miya u kperu garu gira tɔmbu

bu ka win nasara yaaya. Min diya u maa gəsira u da Giligaliɔ. ¹³ Ma Samuɛli u da win mi. Ye Sɔɔlu u Samuɛli wa, yera u nɛɛ, Gusunɔ u nun domaru kua. Wee na kpuro kua ye u man yiire.

¹⁴ Samuɛli u nɛɛ, n̄ n mɛn na, amɔna na ka yãanu ka ketɛban wuri nɔɔmɔ.

¹⁵ Sɔɔlu u nɛɛ, tabu kowoba ba yãanu ka ketɛ geenu gɔsa ba ka wɔma saa Amalekiban min di kpa bu ka Gusunɔ wunen Yinni yākuru kua. Adama ba ye ya n̄ gea sãa kpeerasiawa mam mam.

¹⁶ Ma Samuɛli u nɛɛ, a sakuo n̄ nun sɔ ye Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa gĩa wōkuru.

Sɔɔlu nɛɛ, a geruo.

¹⁷ Samuɛli u nɛɛ, yellu a tii garisiwa bwēebwēɛ, ma Yinni Gusunɔ u nun gɔsa a kua Isireliban sunɔ.

¹⁸ Ma u nun gɔra u nɛɛ, a doo a Amaleki durumgii be tabu wɔri a bu go a kpeerasia mam mam. ¹⁹ N n mɛn na, mban sɔna a n̄ Yinni Gusunɔn gere mɛm nɔɔwɛ. Mban sɔna i kua ye ya n̄ n̄n dore, i ben yānu kata kua i gura.

²⁰ Sɔɔlu u nɛɛ, na Yinni Gusunɔn gere mɛm nɔɔwa fa. Na da mi u man gɔra, ma na Amalekiban sunɔ Agagi mwa na ka na, ma na win tambu go mam mam. ²¹ Adama nɛn tabu kowoba ba ben yãanu ka ben ketɛ geenu mwaama bu ka Gusunɔ wunen Yinni yākuru kua Giligaliɔ.

²² Samuɛli u nɛɛ, mba Yinni Gusunɔ u kīru bo. Yākunu? Nge mɛm nɔɔbu. Wee mɛm nɔɔbu bu yākuru kere. Wii kpīibu bu maa yāku yaa gum kere.

²³ Wi u ku ra Gusunɔ mɛm nɔɔwɛ u sãawa taarɛgii nge sɔro. Wi u ku ra n̄n wiru kpīiye, u sãawa nge būu são. Tɛ, yèn sɔ a Yinni Gusunɔn gere yina, win tii u maa nun yina, u nun bandu yara.

²⁴ Yera Səulu u Samuēli sɔɔwa u nɛɛ, na durum kua, na Yinni Gusunən wooda sara ka maa wunen gere. Na nən tɔmbun berum kua ma na ben gere wura. ²⁵ Adama na nun kanamɔ, a man nən durum suuru kuo, kpa a ka man wura Giligaliɔ, n ka Yinni Gusunɔ sã.

²⁶ Ma Samuēli u nùn sɔɔwa u nɛɛ, na n maa ka nun wurɔ. Domi a Yinni Gusunən gari yina. Mɛya u maa nun yina, u nun bandu yara.

²⁷ Sanam mɛ Samuēli u gɔsira u ka doona, yera Səulu u win yaberun swaa gaba, ma yabe te, ta gɛɛra.

²⁸ Samuēli u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u nun Isireliban bandu wɔrari gisɔ u tu goo wɛ wi u nun sanɔ kere. ²⁹ Gusunɔ, Isireliban Yinni yiikogii u ku ra weesu ko, u ku ra maa win himba gɔsie, domi u n sãa nge tɔnu.

³⁰ Səulu u kpam nɛɛ, na durum kua, adama tɛ na nun kanamɔ a man bɛɛɛ dokeo nən tɔmbu Isireliba ka ben guro gurobu kpuron wuswaaɔ. A ka man gɔsiro Giligali mi kpa n ka Gusunɔ wunen Yinni sã.

³¹ Ma Samuēli u gɔsira u ka Səulu da. Səulu u Yinni Gusunɔ sãwa.

³² Yera Samuēli u nɛɛ, i ka man Agagi, Amalɛkiban sunɔ wi naawa mini. Ma Agagi wi, u susi ka nuku dobu. Domi u bwisika ma gɔɔ nùn sarari. ³³ Adama Samuēli u nɛɛ, nge mɛ wunen takobi ya tɔn kurɔbu gabun bibu go, nge mɛya wunen mero u koo maa bii bia.

Ma Samuēli u Agagi go u bɔtira Yinni Gusunən sãa yerɔ Giligaliɔ.

³⁴ Yen biru Samuēli u da Ramaɔ, Səulu maa da win yenuɔ Gibeaaɔ. ³⁵ Sere Samuēli u ka gu, u n maa Səulu mɛɛrim daare. Adama u ra n nùn swĩiyammewa

yèn sɔ Gusunɔn nuki sankira ye u ka nùn kua Isireliban sunɔ.

Gusunɔ u Dafidi gɔsa

u ka ko sunɔ

16

¹ Yinni Gusunɔ u Samuɛli sɔɔwa u nɛɛ, sere saa yerà kaa n wāa a n Sɔɔlu swīiyammɛ. Domi na nùn bandu yara. U n̄ maa kpɛ u bandu di Isireliba sɔɔ. Yen sɔ, a gum yibio wunen kɔba ye sɔɔ kpa n nun gɔri a da Isai, Betelehɛmugiin mi. Domi na win bii turo gɔsa u ka ko sunɔ wi na kī.

² Adama Samuɛli nɛɛ, amɔna kon ko n ka da mi, domi Sɔɔlu ù n ye nua, u koo man go.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a naa gbiiba suo kpa a nɛɛ, a nawa a ka man yākuru kua. ³ Kpa a Isai soku yāku yeru mi. Miya kon nun sɔ ye kaa ko. Yera a gum tāre wi kon nun sɔɔsin wirɔ.

⁴ Samuɛli u kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa. Ye u na Betelehɛmuɔ, yera wuu gen guro gurobu ba na win mi ka bɛrum ba nɛɛ, n ka sere do mɛ?

⁵ Ma Samuɛli u bu wisa u nɛɛ, n do gbāa gbāa. Na nawa n ka Yinni Gusunɔ yākuru kua. I bɛɛn tii disi wunario kpa i na yāku yerɔ.

Ma Samuɛli u maa Isai ka win bii tɔn durɔbu soka. Ba tii disi wunari ba na yāku yeru mi. ⁶ Saa ye be kpuro ba tunuma, yera Samuɛli u Eliabu wa. Ma u bwisika u nɛɛ, à n da wiya mi, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa. ⁷ Adama Yinni Gusunɔ u Samuɛli sɔɔwa u nɛɛ, a ku win wasin buram mɛɛri, n̄ kun mɛ win gunum, n n̄ wi, na gɔsa. Domi nɛ, Yinni Gusunɔ, na ku ra wasin buram mɛɛri nge tɔnu. Gɔruwa na ra mɛɛri.

⁸ Ma Isai u Abinadabu soka, u dera u susi Samuēlin wuswaaɔ. Ma Samuēli u nɛɛ, Yinni Gusunɔ kun maa wini gɔsa.

⁹ Ma Isai u dera Sama u susi Samuēlin wuswaaɔ. Adama Samuēli u nɛɛ, Yinni Gusunɔ kun winin tii gɔsa.

¹⁰ Isai u dera win bibu nɔɔba yiru ba susi Samuēlin wuswaaɔ. Adama Samuēli u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni kun ben goo gɔsa.

¹¹ Ma u Isai bikia u nɛɛ, wunen bii tɔn durɔbu kpurowa mini?

Isai u nùn wisa u nɛɛ, ben dāako wi ba mɔ Dafidi, wiya u woo, u yāanu kparamɔ.

Yera Samuēli u nɛɛ, a de bu nùn kasuma. Domi sa n kpɛ su yākuru ko ma n kun mɔ u na.

¹² Ma Isai u dera ba nùn kaso da ba ka na. Dafidi wi, u sɔɔwa tɔn swāɔ, u wasi bwāa do, u maa waabu wā. Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a seewo a nùn gum mɛ tāre domi wiya na gɔsa. ¹³ Yera Samuēli u win kɔba ye sua u nùn gum mɛ tāre win maabun wuswaaɔ. Ma Gusunɔn Hunde u Dafidi yɔɔwa saa dɔma ten di.

Yen biru Samuēli u gɔsira u wura Ramaɔ.

¹⁴ Yen biru Gusunɔn Hunde u Sɔɔlu deri ma Yinni Gusunɔ u dera hunde kɔsa ya nùn tɔya mɔ.

¹⁵ Ma Sɔɔlun bwāabu ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, wee Yinni Gusunɔ u dera hunde kɔsa ya nun tɔya mɔ.

¹⁶ N n mɛn na, besɛn yinni, a de su goo kasu wi u mɔrɔku soberu yɛ. Yinni Gusunɔ ù n dera hunde kɔsa ya nun seeri, kpa u mɔrɔku ge so kpa yu sara.

¹⁷ Ma Sɔɔlu u win bwāa be wisa u nɛɛ, i doo i goo kasu wi u mɔrɔku soberu yɛ sã sã kpa i ka nùn na nɛn mi.

¹⁸ Ma win bɔɔ turo u nɛɛ, na Isai Betelehɛmugiin bii turo waare wi u mɔrɔku soberu yɛ. U maa wɔrugɔru mɔ gem gem, u sɛawa tabu durɔ, u ra maa gari gere ka laakari. Durɔ burɔn tiiwa. Yinni Gusunɔ maa wɛa ka wi.

¹⁹ Yera Sɔɔlu u gɔra Isain mi, u nɛɛ, a man wunen bii Dafidi yɛa kparɔ wi kɛɛma u na nen mi. ²⁰ Ma Isai u pɛɛ sua ka tam mɛ ba doke yaa gɔnan bɔɔru sɔɔ, ka boo kpɛmu, u ye kpuro ketɛku sɔbi. Ma u Dafidi swaa sure ka yɛa ni kpuro u da Sɔɔlun mi. ²¹ Ye u tura mi, u kua win bɔɔ. Sɔɔlu u nɔn kɛa gem gem ma u nɔn kua win tabu yɛa sɔwo. ²² Ma Sɔɔlu u maa gɔra Isain mi, u nɛɛ, a man Dafidi derio u n sɛa nen sɔm kowo, domi win daa ya man dore.

²³ Saa dɔma ten di, Yinni Gusunɔ ù n dera hunde kɔsa ya Sɔɔlu seeri, Dafidi u ra win mɔrɔku suewa u so, kpa hunde kɔsa ye, yu sara. Kpa win laakari yu wurama mam mam.

Dafidi ka Goliati

17

¹ Yen biru Filisitiba ba ben tabu kowobu mɛnna ba tabun sɔɔru kua Sokoɔ Yudan temɔ. Ba ben sansani gira Efesi Damimuɔ, ye ya wɛa Soko ka Asekan baa sɔɔ. ² Sɔɔlu ka Isireliba ben tii ba mɛnna ba ben sansani gira Elan wɔwa sɔɔ. Miya ba tabu kpɛ bu ka Filisitiba wɔri. ³ Filisitiba ba yɛ wɔwa yen bera gee, ma Isireliba ba maa yɛ yen bera gio.

⁴ Tabu durɔ goo u yarima Filisitiban sansanin di, u da u yɔra sansani yiru yen baa sɔɔ. Win yɛsira Goliati. Gatin diya u na. Ma win gunum tura gɔm soonu nɔɔba tia ka bɔnu. ⁵ U sii gandun furɔ doke, ka sii gandun tarakpe ye ba kua nge swɛa kokosu.

Yen bunum mu kua kilo wata. ⁶ U maa sii gandun kərəm doke, ma u sii gandun yaasa beki. ⁷ Yaasa yen buru ta sāawa nge weson dɛka ye u ra beku yasa tēke. Yen bəm bunum tura kilo nɔɔba yirun saka. Ma tabu kowo goo u nùn gbiiye u win tɛrɛru nɛni. ⁸ Goliati wi, u yōra u gbāra u Isireliban tabu kowobu sōɔwa u nɛɛ, mban sōna i yarima i tabu sīa kpī. I n̄ yē ma nɛ Filisitiwa, bɛɛ maa Sɔɔlun yobu? I goo ɔsio bɛɛn suunu sɔɔ u na u ka man sanna. ⁹ U n kpīa u man kamia u go, nɛn tɔmbu bu ko bɛɛn yobu. Adama nà n nùn kamia na go, bɛɛya ko i ko bɛsɛn yobu, kpa i sun sā. ¹⁰ Sannɔwa na kī ɔisɔ. I goo wunama wi u koo ka man sanna.

¹¹ Ye Sɔɔlu ka Isireliba kpuro ba Filisiti win gari yi nua, ma bɛrum bu mwa gem gem.

¹² Dafidi wee, u sāawa Isain bii. Isai wi, Efatigiiwa wi u wāa Betelehemuɔ Yudan temɔ. Bii tɔn durɔbu nɔɔba itawa u mara. Sɔɔlun waati ye sɔɔ, u sāawa durɔ tɔkɔru gem gem. ¹³ Win bii bukurobu ita ba Sɔɔlu swīi ba ka tabu da. Ben yīsa wee, Eliabu ka Abinadabu ka Sama. ¹⁴ Sanam mɛ ba wāa Sɔɔlun sansaniɔ, win bii dāako Dafidi ¹⁵ u ra dewa Betelehemuɔ u ka win tundon yāanu kpara kpa u ɔsirama Sɔɔlun mi.

¹⁶ Saa ye sɔɔ, Goliati wi, u ra nɛwa Isireliban wuswaɔ bururu ka yoka u ka tii bu sōsi. Mɛya u kua sere sō weeru.

¹⁷ Sō teeru Isai u win bii Dafidi sōɔwa u nɛɛ, a gberɛ sɔndanu saaki tia suo ka pɛɛ wɔku te, kpa a ka wunɛn maabu daawa fuuku tabu gberɔ. ¹⁸ A maa gasanu wɔku te suo a ben wuurun wirugii wɛ kpa a wa nge bà n bwāa do, kpa a ka gāanu wurama ben min di ni nu koo man sōsi ma a tura mi. ¹⁹ Ba wāa

ka Sɔɔlu ka Isireliban tabu kowobu Elan wɔwaa. Miya ba tabu mɔ ka Filisitiba.

²⁰ Sisiru buru buru, Dafidi u seewa u yaa ni goo nɔmu sɔndia. Ma u win sɔmunu sua u doona nge mɛ Isai u nɔn yiire. Ye u tura mi, u deema wee, tabu kowoba yarimamɔ ba tabun sɔɔru mɔ. Ba gbamgba soomɔ ba kuuki mɔ. ²¹ Isireliba ka Filisitiba ba tabu teriamɔ. ²² Dafidi u win sɔmunu sɔbia u yɔnun kɔso nɔmu beria, ma u duka da tabu gberɔ u win maabu deema u bu tɔburɔ. ²³ Sanam mɛ u ka bu gari mɔ, wee Filisitiban tabu durɔ Gatigii wi ba mɔ Goliati u kurama saa Filisitiban tabu sɔan di. U win gari yi saarim seewa, ma Dafidi u yi nua. ²⁴ Ye Isireliba ba durɔ wi wa, be kpuro ba berum soora gem gem ba duki yakikira. ²⁵ Ma ba mɔ, durɔ wi wee, u maa yarima u ka sun nɔ kasu. Wi u kpɔa u nɔn go, sunɔ u koo yɛro dukia baka wɛ, kpa u nɔn win bii wɔndia kɛ kurɔ. Mɛya yɛron yɛnugiba ko n tii mɔ. Sunɔ kun maa bu gaaɔnɔ bikiamɔ.

²⁶ Ma Dafidi u be ba waa win bɔkuɔ bikia u nɛɛ, wara ra n Filisiti, bango sarirugii wi, u sere ka bɛsɛ Gusunɔn tabu kowobu nɔ kasu. Mba ba koo yɛro wɛ wi u nɔn go, ma u Isireliba sekuru yara.

²⁷ Ba nɔn sɔɔwa ye ba raa gerunamɔ. Ba nɛɛ, yeni ka yeniwa ba koo yɛro wɛ wi u nɔn go.

²⁸ Ye Eliabu Dafidin mɔ tɔnwero u nua Dafidi u gari mɔ ka tɔn be, u ka nɔn mɔru kua u nɔn bikia u nɛɛ, wara a sere yaa gɔɔ piibu ge deria gɔburɔ. Na wunɛn anayisiru yɛ ka wunɛn woo bɔbunu. Na yɛ ma a na a ka tabu mɛɛriwa.

²⁹ Dafidi u wisa u nɛɛ, mba n kua. Baa gari na n kpɛ n bikia?

³⁰ Ma u nùn biru kisi u da u goo gari bikia. Yera ba nùn wisa nge mɛ gbiikoba raa gerua.

³¹ Be ba nua ye Dafidi u gerua, yera ba da ba Sɔɔlu saaria. Ma Sɔɔlu u Dafidi sokusia. ³² Dafidi u Sɔɔlu sɔɔwa u nɛɛ, a ku de goon tororu tu kara Filisiti win sɔ, yinni, kon da n ka nùn sanna.

³³ Sɔɔlu u nɛɛ, a n̄ kpɛ a susi Filisiti win mi, a sere ka nùn sanna. Domi wunɛ bii piibuwa gina. Durɔ wi, u maa sɔɔwa tabu durɔ saa win aluwaasirun di.

³⁴ Ma Dafidi u Sɔɔlu sɔɔwa u nɛɛ, na raa sɔɔwa nɛn tondon yɔa kparo. Gbee sunɔ, n̄ kun mɛ yaa kɔsa gaa yà n na ya yɔa teeru mwa yɔa gɔɔ sɔɔ, ³⁵ na ra ye naa girewa kpa n ye so n yɔa te wɔra yen nɔɔn di. Yà n man s̄irema yen nɔɔ gbiniya na ra nɛnɛ n ka ye so n go. ³⁶ Yinni na yaa kɔsi goore. Nge mɛya kon maa Filisiti bango sarirugii wini go nge yen tia, domi u Gusunɔn tabu kowobu nɔɔ kasu. ³⁷ Yinni Gusunɔ wi u man wɔra saa gbee sunɔ ka yaa kɔsa yen min di u koo maa man wɔra Filisiti win nɔman di.

Ma Sɔɔlu u nɛɛ, a doo kpa Yinni Gusunɔ u nun yɔre.

³⁸ Ma Sɔɔlu u win tiin tabu yɔnu kpuro sua u Dafidi sebusia. Niya tarakpe ka sii gandun furɔ, ³⁹ ka takobi. Yen biruwa Dafidi u kookari kua u ka s̄i, domi u n̄ yen dɔɔnɛ mɔ. Adama u Sɔɔlu sɔɔwa u nɛɛ, na n̄ kpɛ n ka yeniba kpuro s̄i, domi na n̄ yen dɔɔnɛ mɔ.

Ma u ye pota u yi. ⁴⁰ Yera u win dɛka sua u da u kpee gori nɔɔbu dɔbura daarɔ u yi doke win kpara bɔɔrɔ ma u win kpurantɛru sua u susi Filisiti win mi.

⁴¹ Saa ye sɔɔ, Filisiti wi, u win tɛrɛ nɛnɔ gbiisie ba ka susimɔ ba dɔɔ Dafidin mi. ⁴² Ye Filisiti wi, u Dafidi mɛera tii, u wa ma aluwaasi kpembuwa,

tən swāa durɔ burɔ, yera u nùn gema. ⁴³ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛ bɔɔwa a ka sere deki suama a man kasu? Yera u Dafidi bɔrusi ka win bñnun yĩsiru. ⁴⁴ Ma u nɛɛ, a susima, kon de gunɔsu ka gbeeku yɛɛ yu wunen yaa di.

⁴⁵ Dafidi wi, u Filisiti wi sɔɔwa u nɛɛ, wunɛ wee a ka man sannɔ wee ka takobi ka yaasa ka saka. Adama nɛ, na ka nun sannɔ weewa ka Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin yĩsiru, wi u maa sãa Isireliban tabu kowobun Yinni wi a nɔɔ kasu. ⁴⁶ Gisɔ Yinni Gusunɔ u koo man nun nɔmu bɛria. Kon nun so n sura kpa n wunen wiru bura. Gisɔ kon Filisitiban tabu kowobun gonu gunɔsu ka gbeeku yɛɛ wẽ yi di. Kpa handuniagibu kpuro bu gia ma Gusunɔ Isireliban Yinni u dam mɔ. ⁴⁷ Be ba wãa mini kpuro ba koo wa ma Yinni Gusunɔ kun takobi ka yaasan bukata mɔ u ka tɔnu faaba ko. Domi wiya u ra tabu di. U koo sun bɛɛ nɔmu bɛria.

⁴⁸ Saa ye Filisiti wi, u susimɔ u ka Dafidi wɔri, saa yera Dafidin tii u maa duka dɔɔ Filisitiban tabu sĩaɔ u ka nùn yinna. ⁴⁹ Ma u win nɔmu kpɛɛ kpaa bɔɔ te sɔɔ u kperu wuna u bɛri win kpurantɛɛru sɔɔ. Ma u Filisiti wi kpee te kara ta da ta numa win sirikanɔɔ ma u wɔruma u kibari.

⁵⁰ Kpurantɛɛrun kpee teera Dafidi u ka Filisiti wi kamia. Ye u nùn sura baa takobi u n neni.

⁵¹ Ma u duka da u durɔ win takobi woma yen kararun di u ka nùn go u wiru bura. Ye Filisitiba ba wa ma ben tabu durɔ wi, u gu, yera ba duki yarina. ⁵² Yera Isireliban tabu durɔbu ka Yudaba ba seewa ba Filisitiba fɛɛrisi ka tabun wurenu ba bu gira sere Gati ka Ekoronin kɔnnɔwɔ, ma Filisitiban gonu wɔruka Saaramun swaaɔ sere ka Gatiɔ n ka girari Ekoroniɔ.

⁵³ Ma Isireliba ba gəsirama ba Filisitiban sansani wəri ba ben yānu gura. ⁵⁴ Yen biru Dafidi u Goliatin wiru sua u ka da Yerusalemuo. Adama ye ya sāa Goliatin tabu yānu kpuro u ni yiwa win tiin kuro.

Yonatam

u ka Dafidi bəronu kua

⁵⁵ Saa ye Səolu u Dafidi wa u dɔɔ u ka Filisiti wi sanna, yera u win tabu suno Abinɛɛ bikia u nɛɛ, Abinɛɛ, weren biiwa bii durɔbu geni.

Abinɛɛ u wisa u nɛɛ, sere ka wunen wāaru, na n yɛ.

⁵⁶ Ma suno u nɛɛ, a bikio kpa a nɔ n n weren biin na.

⁵⁷ Ye Dafidi u Filisiti wi go u kpa u win wiru bura u nɛni u ka wee, yera Abinɛɛ u ka nɔn da Səolun mi.

⁵⁸ Səolu u nɔn bikia u nɛɛ, bii wunɛ, weren biiwa wunɛ.

Dafidi u nɛɛ, Isai, wunen bɔɔ wi u wāa Betelehemuo, wiya u man mara.

18

¹ Saa ye Dafidi u ka Səolu gari kua u kpa, Yonatam u nɔn kɔa nge win tiin hunde ma u ka nɔn bəronu kua gem gem. ² Saa maa dɔma ten diya Səolu u nɔn mwa u yi u n maa wure u da win tondon mi.

³ Yonatam u bɔrua ma u ko n sāa Dafidin bəro sere ka baadommao yɛn sɔ u nɔn kɔ nge win tiin hunde.

⁴ Yera u win tiin yaberu pota u Dafidi kɔ ka maa win tabu yaberu ka mam win takobi ka win tendu ka win kpaka.

⁵ Mi Səolu u Dafidi tabu gɔra kpuro, u ra nasara suewa. Yen sɔna u nɔn kua win tabu kowobun

tɔnwɛro. Ma n tɔmbu kpuro dore ka mam Sɔɔlu tabu durɔbun tii.

Sɔɔlu

u ka Dafidi nisinu seewa

⁶ Saa yɛ sɔɔ tabu kowoba wee tabu gberun di, mi Dafidi u Filisiti wi go, yera tɔn kurɔba yarima Isireliban wusu kpuron di bu ka Sɔɔlu senna. Ba yaamɔ ba baranu ka mɔrɔkunu soomɔ, ba kuuki mɔ ka nuku dobu. ⁷ Ba womusu mɔ ba mɔ, Sɔɔlu u ra nɔrɔm nɔrɔm (1.000) go. Adama Dafidi u ra nɔrɔbun suba wɔku wɔkubu (10.000) go.

⁸ Gari yi, yi n ka Sɔɔlu naawɛ, ma u mɔru bara gem gem. U nɛɛ, ba Dafidi siara nɔrɔbun suba wɔku wɔkubun sɔ, adama nɛgibu nɔrɔm nɔrɔm tɔna. Mba na maa ka Dafidi kere sina gɔna baasi. ⁹ Saa dɔma ten diya Sɔɔlu u ka Dafidi nɔnu kɔsu mɛɛrim torua.

¹⁰ Yen sisiru Gusunɔ u dera hunde kɔsa ya Sɔɔlu seeri ma u bindimɔ win yɛnun suunu sɔɔ u gari gerumɔ nge bɔnugii. Ma Dafidi u mɔrɔku sua u nɔn soowammɛ nge mɛ win dɔɔnɛ. N deema Sɔɔlu u win yaasa nɛni. ¹¹ Ma u ye fɛa u ka Dafidi sɔku u nɛɛ, kon ka nɔn gana mɛnnawa. Nge mɛya u kua sere nɔn yiru, adama Dafidi u ye kpuro fuka ma Sɔɔlu u nɔn kɔmia. ¹² Yen biru Sɔɔlu u Dafidi nasia, domi u gia ma Yinni Gusunɔ u nɔn deri, ma u ka Dafidi wɔa. ¹³ Yera n dera u nɔn dɛsirasia win bɔkun di u nɔn kua tabu kowobu nɔrɔbun (1.000) tɔnwɛro. Ma Dafidi u Isireliba kpɔra tabu sɔɔ. ¹⁴ Ye u gɔru doke u ko kpuro, ya ra koorewa, domi Yinni Gusunɔ u wɔa ka wi. ¹⁵ Ye Sɔɔlu u wa ye Dafidi u mɔ kpuro ya ra koorewa, yera u nɔn nasiam sosi. ¹⁶ Adama

Isireliba ka Yudaba kpuro ba Dafidi kĩa yèn sɔ̃ u bu kparamɔ ben tabu sɔ̃.

Dafidi u Sɔ̃lun bii Mikali

sua kurɔ

¹⁷ Ma Sɔ̃lu u Dafidi sɔ̃wa u nɛɛ, nɛn bii wɔndia gbiikoo Mɛrabuwa kon nun kɛ kurɔ. Adama a de a n sãa damgii kpa a Yinni Gusunɔ sanna. Domi Sɔ̃lu u bwisika u nɛɛ, u n̄ kĩ u nùn go win tii, Filisitibara u koo nùn bɔrie.

¹⁸ Adama Dafidi u Sɔ̃lu wisa u nɛɛ, yinni, wara ra n nɛ. Mba nɛn yɛnugibu ka nɛn tundon bweseru n ka sere ko wunɛn dokiri.

¹⁹ Adama saa ye Sɔ̃lu u koo Dafidi Mɛrabu wi wɛ kurɔ, saa yera u nùn sua u Adiriɛli, Mɛholagii wɛ u sua kurɔ.

²⁰ N deema Sɔ̃lun bii wɔndia goo, wi ba mɔ Mikali, u Dafidi kĩ. Ye ba Sɔ̃lu gari yi sɔ̃wa, n nùn dore. ²¹ Ma u nɛɛ, kon nùn wi kɛ, kpa u ko yina Filisitiba bu ka Dafidi nɔma turi. Ma u Dafidi sɔ̃wa nɔn yiruse u nɛɛ, saa gisɔn di kaa ko nɛn dokiri.

²² Ma Sɔ̃lu u win bwãabu yiire bu ka Dafidi gari yi ko nɛkɛ nɛkɛ bu nɛɛ, wee, sunɔn nukura do wunɛn sɔ̃. Win bwãabu kpuro ba maa nun kĩ. Yen sɔ̃, a de a n sãa win dokiri.

²³ Ma ba da ba Dafidi gari yi nɔɔsia. Ma Dafidi u nɛɛ, bɛɛn nɔni sɔ̃ gãa piimina mi? Bu nɛɛ, na sãa sunɔn dokiri? Nɛ bwɛɛbwɛɛwa wi ba kun garisi gãanu.

²⁴ Ma Sɔ̃lun gɔro be, ba wura ba nùn Dafidin gari yi sɔ̃wa. ²⁵ Sɔ̃lu u nɛɛ, amɛniwa i ko i Dafidi sɔ̃ i nɛɛ, na n̄ dokirirun gãanu ganu kĩ, ma n kun mɔ Filisitiban sen sarusu wunɔbu (100). Yera ya ko n sãa mɔru kɔsiaru nɛn yibɛɛban mi.

Soolu u yeni gerumawa kpa Filisitiba bu ka Dafidi go. ²⁶ Ye ba da ba Dafidi gari yi sɔɔwa ya nùn dore u n ka sãa sunɔn dokiri. Tɔɔ te ba koo nùn kurɔ wɛ tu sere turi, ²⁷ u seewa ka win tabu kowobu ba da ba Filisitiba go tɔnu goobu (200). Ma Dafidi u ka ben sen sarusu na u su gara tia tia u sunɔ wɛ. Saa yera Soolu u nùn win bii Mikali wɛ kurɔ.

²⁸ Ye Soolu u gia ma Yinni Gusunɔ u ka Dafidi wãa, win bii Mikali u maa nùn kɔ gem gem, ²⁹ yera u nùn nasiam sosi. Ma u kua win yiberɛ win wãaru kpuro sɔɔ.

³⁰ Yen biru Filisitiban tabu sinambu ba ra n wɔraa naamɔ Isireliban mi. Dafidi ù n ka bu sanna, u ra nasara suewa n kere Soolun tabu tɔnwero be ba tie. Yen sɔna u yĩsiru yara.

Yonatham u ka Dafidi yina

19

¹ Soolu u win bii Yonatham ka win bwãabu kpuro sɔɔwa u nɛɛ, bu Dafidi goowo. Adama Yonatham u Dafidi kɔ n banda. ² Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛn baa Soolu u swaa kasu u ka nun go. A de a n tii yɛ sia bururu, kpa a kuku yeru kasu a n wãa mi. ³ Nɛ ka nɛn baa sa ko na su yɔra deedeeru mi a kukua kpa n ka nùn wunɛn gari ko. Kpa n nun sɔ ye na nua win min di.

⁴ Ye ba na mi, Yonatham u win baa Dafidin gea saaria u nɛɛ, wunɛ sunɔ a ku wunɛn bɔɔ Dafidi torari. U n nun kɔsa gaa kue. Ye u kua kpuro, gãa geena. ⁵ U tii kari bɔrie ye u ka Filisiti wi go. Ma Yinni Gusunɔ u Isireliba kpuro nasara baka wɛ. Wunɛn tii a ye wa, ma wunɛn nukura dora. N n mɛn na, mban sɔna a kɔ a tora a ka Dafidi wi u dɛere mi go kam.

⁶ Ma Sɔɔlu u Yonatam gari yi wura ma u bɔrua u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wɔaru, na n̄ maa Dafidi goomɔ.

⁷ Ma Yonatam u Dafidi soka u n̄n gari yi kpuro saaria. U ka n̄n da Sɔɔlun mi, ma Dafidi u n̄n sɔwa nge yellu.

Mikali u Dafidi faaba kua

⁸ Tabu kpam tunuma ma Dafidi u yara u ka Filisitiba sanna. U bu kamia mam mam, ma ba duki sua.

⁹ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u dera hunde kɔsa ya kpam Sɔɔlu seeri. Saa ye, u sɔ win dirɔ u win yaasa n̄ni, ma Dafidi u n̄n mɔrɔku soowammɛ. ¹⁰ Sɔɔlu u k̄i u Dafidi yaasa kara u ka gana menna, adama Dafidi u fuka ma Sɔɔlun yaasa ya da ya gira ganaɔ. Yera Dafidi u kura u duka sua wɔku te. ¹¹ Ma Sɔɔlu u sɔmɔbu gɔra Dafidin dirɔ bu tu kɔsu bu wa bu ka n̄n go yam sɔreru. Adama Mikali, Dafidin kurɔ, u n̄n gari yi nɔɔsia u nɛɛ, ù kun duka sua wɔku te, sisiru ba koo n̄n go.

¹² Yera Mikali u Dafidi yara fɛnɛntin di ma u kura u kpikuru sua. Nge mɛya u ka bu kisirari. ¹³ Ma Mikali u bwɔaroku gagu sua u gu kp̄i kpin yerɔ. U gen wiru boo gɔna wukiri. Ma u gu bekuru bubusi. ¹⁴ Saa ye Sɔɔlu u tɔmbu gɔra bu Dafidi mwaama, yera Mikali u nɛɛ, sii barɔ u kp̄i.

¹⁵ Ye ba wura ba Sɔɔlu sɔɔwa mɛ, yera u nɛɛ, bu doo bu Dafidi wa, kpa bu ka n̄n na ka win kpin yee te sannu, u n̄n go.

¹⁶ Ye ba dua Dafidin dirɔ, ba deema bwɔarokuwa ga kp̄i kpin yeru wɔllɔ. Gen wira boo gɔna wukiri.

¹⁷ Yen biru Sɔɔlu u Mikali sokusia u n̄n bikia u nɛɛ,

mban sōna a man nōni wōkua mē, a dera nēn yiberē u man kisirari u doona.

Mikali u nūn wisa u nēē, u nēēwa n de u doona. N kun mē, u koo man go.

Sōlu u Dafidi naa swī

Nayōtuō

¹⁸ Ye Dafidi u kpikuru sua u Sōlu kisirari, yera u da Samuēlin mi Ramaō u nūn saaria kpuro ye Sōlu u nūn kua. Ma wi ka Samuēli ba sina sannu Raman wōō bera ye ba mō Nayōtuō. ¹⁹ Yera ba Sōlu sōwa ba nēē, wōō Dafidi u wāa Ramaō ka Samuēli sannu wōō bera ye ba mō Nayōtuō. ²⁰ Ma Sōlu u sōmōbu gōra mi, bu Dafidi mwaama. Adama ye ba tura mi, ba ka Gusunōn sōmō wuuru yinna, Samuēli u bu gbiiye ba sāaru mō. Ma Gusunōn Hunde u sōmō be yōōwa ma ben tii ba Gusunō sāaru wōri nge sōmō be. ²¹ Yera gaba da ba Sōlu sōwa. Ma u maa sōmōbu gabu gōra. Ma ben tii ba maa Gusunō sāaru wōri nge sōmō be. ²² Ye Sōlu nua mē, yera win tii u den swaa wōri u dōō Ramaō. Ye u tura dōkō baka ye ya wāa Sekuō, yera u bikia u nēē, mana Samuēli ka Dafidi ba wāa.

Ma ba nūn sōwa ba nēē, ba wāa Raman wōō bera ye ba mō Nayōtuō.

²³ Ye u dōō mi, yera Gusunōn Hunde u maa win tii yōōwa ma u Gusunō sāaru wōri nge win sōmō, u ka tura sere Nayōtuō. ²⁴ U win yaberu pota ma u Gusunō sāamō Samuēlin wuswaaō. Dōma te, u kpīwa basi sōō sōō ka wōkuru kpuro. Yen sōna ba ra nēē, Sōlun tii u maa kua Gusunōn sōmō?

Yonatham u Dafidi somi

20

¹ Dafidi u yakura u doona saa Raman wɔɔ bera ye ba mò Nayɔtun di, u da u Yonatam deema. U nɛɛ, mba na kua. Mba nɛn toraru. Nge taarɛ mba na wunɛn tundo kua u ka kɔ̃ u man go.

² Yonatam u nùn wisa u nɛɛ, su ku wa mɛ! A n̄ gbimɔ. Nɛn tundo u ku ra gãanu ganu ko u kun man sɔɔwa, baa n̄ n gãa piiminun na. N n mɛn na, u n̄ yenin bweseru mò u kun man sɔɔwa. Gari yi, yi n̄ sãa mɛ.

³ Dafidi u nɛɛ, kam kam mɛya n sãawa. Adama wunɛn tundo u n̄ dere a yi nɔ, domi u yɛ ma a man kɔ̃ too. U n̄ maa kɔ̃ wunɛn nukuru tu sankira. Sere ka wunɛn wãaru ka maa Yinni Gusunɔn wãaru, naa dabusa teera ta man karanɛ ka gɔɔ.

⁴ Ma Yonatam u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, n̄ n mɛn na, ye a kɔ̃ kpuro, a geruo. Kon nun ye kua.

⁵ Dafidi u nɛɛ, wee siara suru kpao u koo yari. Na n̄ kon maa ko na kun de sunɔn mi su di sannu. Adama a de n da n kuke yakasɔ sere n ka ko sin teerun yoka. ⁶ Wunɛn tundo ù n bikia mana na wã, a nùn sɔɔwɔ ma na nun kana n ka da nɛn wuu Betelehemuɔ. Domi nɛn yenugibu kpuro ba ben wɔɔ ka wɔɔn yākuru mò mi. ⁷ Û n nɛɛ, n wã, nɛ wunɛn bɔɔ, na alafia wawa. Adama ù n mɔru bara, a n yɛ ma kɔ̃sa u bwisikumɔ nɛn sɔ. ⁸ Adama wunɛ, a man kɔ̃ru sɔɔsio, domi a nɔɔ mwɛeru kua Yinni Gusunɔn wuswaɔɔ ma kaa n sãa nɛn bɔrɔ sere ka baadommaɔ. Nà n taarɛ gaa mɔ, a man goowo wunɛn tii. Mban sɔna kaa ka man da wunɛn tondon mi u ka man go.

⁹ Yonatam u nɛɛ, a ku yenin bweseru bwisiku. Nà n gia ma nɛn tundo u kɔ̃ u nun kɔ̃sa kua, kon nun sɔ.

¹⁰ Dafidi u bikia u nɛɛ, wunɛn tundo ù n ka nun mɔru wisa, wara koo man sɔ.

¹¹ Yonatam u nɛɛ, a na su da yakasɔ.

Ma be yiru ba yara ba da yakasɔ. ¹² Ma Yonatam u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, sere ka Gusunɔ Isireliban Yinnin wāaru, sia amadaare, ñ kun mɛ sin teeru, kon nɛn tondon laakari mɛɛri. U n gea bwisikumɔn na wunɛn sɔ, kon nun goo gɔriama u nun sɔ. ¹³ Adama ù n kī u nun kɔsa kua, kon nun nɔɔsia kpa n de a doona ka bwɛɛ dora. Nà kun kue mɛ, Yinni Gusunɔ u man yen dibu kɔsia. Kpa u nun yɔre nge mɛ u nɛn tundo yɔre. ¹⁴ Adama saa ye na wāa wāaru sɔ kpuro, a man kīru sɔɔsio tɛn bweseru Yinni Gusunɔ u ra win tɔmbu sɔɔsi, kpa bu ku raa man go. Nà n maa gu, ¹⁵ kpa a nɛn yɛnugibu kīru sɔɔsi, baa sanam mɛ Yinni Gusunɔ u dera wunɛn yiberɛba kpuro ba gbisuka ba kpa.

¹⁶ Ma u ka Dafidi arukawani bɔkua win yɛnugibun sɔ u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u Dafidin yiberɛba ben dibu kɔsie. ¹⁷ Yen biru Yonatam u dera Dafidi u win nɔɔ mwɛɛru sire kīrun sɔ domi u nùn kīa nge win tiin hunde.

¹⁸ Ma u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, siara suru kpao koo yari. Ba koo bikia, mana a wāa. Domi bà n ñimɔ, ba koo wa ma a ñ wāa wunɛn sin yerɔ. ¹⁹ Sin teerun yoka, a doo mi a raa kukua sanam mɛ wahala ye, ya torua. Kpa a n wāa kpee te ba mɔ Eselin gāarɔ. ²⁰ Kon sɛɛnu ita to kpee ten bera gia kpa n sãa nge yīreru gara na toosimɔ. ²¹ Yen biru kon bii gɔri u da u sɛɛ ni kasuma. Nà n nùn sɔɔwa na nɛɛ, u mɛɛrio, wee sɛɛ ni, nu wāa win biruɔ, u nu tama, a n yɛ ma kaa kpī a yarima ka bɔri yendu. Domi sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, kari maa sari. ²² Adama nà n bii wi

sōwa na nēē, wee sēē ni, nu wāa win wuswaa, a n yē ma Yinni Gusunōwa u kī a doona. N n mēn na, a doonō. ²³ Gari yi sa maa bōkua nē ka wunē, Yinni Gusunōwa u sāa bēsen seeda sere ka baadomma.

²⁴ Ma Dafidi u da u kukua yakaso.

Ye suru kpao u yara, sunō u na u ka yen tōō bakaru di. ²⁵ Ma u sina win ayerō ganān bōkuō, Abinēē maa wāa win bōkuō, ma Yonatam u sina ben wuswaa, adama Dafidin sin yerō goo sari. ²⁶ Tōō te sōō, Sōolu kun gāanu gerua, domi u tamaa, u disi mōwa. Yiya yi ko n nūn yinari. ²⁷ Adama yen sisiru, surun sōō yiruse, goo sari kpam Dafidin sin yerō. Ma Sōolu u win bii Yonatam bikia u nēē, mban sōna Isain bii u n tōō bakaru nē saa gīan di.

²⁸ Ma Yonatam u nūn wisa u nēē, Dafidi u man suuru kana u nēē, n de u da Betelehemuō, ²⁹ domi miya ba yākuru garu mō, ma win mōō u nūn sokusia. Yen sōna u nēē, ù n nēn kīi geeru wa, n nūn yōlla kuo u da u win maabu wa. Yera n dera u n nē u ka nun di.

³⁰ Ma Sōolu ka Yonatam mōru kua u nūn sōwa u nēē, bii seege wunē! Na yē ma wunē ka wunen meron sekura nōō tia ye a ka Isain bii sāa mi. ³¹ Domi ù n wāa wāaru sōō, a n maa bandu dimō tem mē sōō. A n kaa n maa bōri yendu mō. N n mēn na, a gōrio bu nūn mwaama, domi n weenewa bu nūn gō.

³² Ma Yonatam u win tundo bikia u nēē, mban sōna u koo gbī. Mba u kua.

³³ Yera Sōolu u win yaasa fīa u ka Yonatam sōku, ma Yonatam u gia ma win tundo u sōoru kpa u ka Dafidi go. ³⁴ Yera u seewa dii yerun min di ka mōru. U n maa sōō yirusen tōō baka te di. Win nukura

sankira gem gem Dafidin sō. Domi win tundo u nùn bēere sari kom kua.

³⁵ Ye n kua sisiru bururu, Yonatham u da yam mi ba raa yinna yeru kuana, wi ka Dafidi. Ma bii tōn durōbu gagu ga nùn swīi. ³⁶ Ma u bii wi sōwa u nēē, a duka doo a sēē ni kon to mi kasuma.

Ye bii wi, u duka dōo, yera Yonatham u sēu toba ga nùn sarari. ³⁷ Saa ye bii wi, u tura deedeeru mi sēu ge, ga da, yera Yonatham u kpam gbāra u nēē, ga wāa wunen wuswaaō, ³⁸ a duka doo, a ku yōra, a wasi suo.

Ma bii wi, u da u sēu ge dōbama u ka na win yinnin mi. ³⁹ Adama u n yē asiri ye ya wāa mi. Yonatham ka Dafidi tōnawa ba ye yēesine. ⁴⁰ Ma Yonatham u win tabu yānu sua u bii wi wē u nēē, a ka wuro yenuō. ⁴¹ Saa ye bii wi, u doona ma Dafidi u yarima saa kpee ten gāarun di sōo yēsan nōm dwaru gia. Yera u Yonatham kpuna nōn ita u wiru tem girari. Ma u seewa ba bōkasina ba swīsi be kpuro. Adama Dafidigiiya yi kera.

⁴² Ma Yonatham u Dafidi sōwa u nēē, a doo ka alafia, kpa a n yaaye nge mē nē ka wunē sa nōo tia kua sa bōrua ka Yinni Gusunōn yīsiru sa nēē, u n wāa bēsen suunu sōo ka maa bēsen bibu sōo sere ka baadommaō.

21

¹ Yera Dafidi u seewa min di, u n doonō. Ma Yonatham maa gōsira u da wuuō.

Dafidi u Sōolu duka suuri

² Dafidi u da Nōbuō Akimēlekin mi, wi u sāa yāku kowo. Ye Akimēleki u nùn wa, yera u nùn sennō na

ka berum, u nùn bikia u nɛɛ, mba n kua a ka sīmo wunɛ turo, baa tɔn turo u n̄ ka nun swīi.

³ Ma Dafidi u yāku kowo wi wisa u nɛɛ, sunɔwa u man sɔmburu garu yiire. U maa nɛɛ, n ku de goo u n yē yèn sō u man gɔra. Yen sōna na nɛn bwāabu sōɔwa na nɛɛ, su yinna yam kasa. ⁴ Tē dīa nirà a mɔ yenuɔ. N n pēen na, a man wasi nɔɔbu kēema, n̄ kun mɛ, ye a gesi mɔ kpuro.

⁵ Ma yāku kowo wi, u Dafidi wisa u nɛɛ, pēɛ gaa sari ma n kun mɔ pēɛ ye ba Yinni Gusunɔ wē, ye à n kaa di, kaa gina tɔn kurɔ desirari.

⁶ Ma Dafidi u yāku kowo wi wisa u nɛɛ, ba sun kurɔ dendibu yinari kɔ nge mɛ ba ra sun kue sà n tabu dɔɔ. Kaa ra sere gere gɔra ye ba sun kooma mini? Yen sō, nɛn bwāaba dɛere kɔ.

⁷ Yera yāku kowo wi, u pēɛ ye suama u Dafidi wē, domi pēɛ gaa sari mi, ma n kun mɔ ye ba raa gura Yinni Gusunɔn sãa yerun di, ma ba swīa kɔsire kua.

⁸ N deema yen tōɔ te, Sɔɔlun yāa kparobun wirugii u na Yinni Gusunɔn sãa yerɔ u ka sãarun wororu garu ko. Durɔ win yīsira Dɔɛgu. U sãawa Edɔmu.

⁹ Ma Dafidi u Akimɛlɛki bikia u nɛɛ, a n̄ yaasa n̄ kun mɛ takobi mɔ mi? Domi na n̄ sannɔ yānu ganu suame yenun di yèn sō sunɔ u man baasi n win gɔra ye da fuuku.

¹⁰ Yera Akimɛlɛki wi, u nùn wisa u nɛɛ, takobi gaa sari ma n kun mɔ Goliatigia wi a go Elan wɔwaɔ. Ye wee, ba ka bekuru bɔkua ba yii yāku kowon yabe tarakpen biruɔ. À n ye kī, a suo.

Ma Dafidi nɛɛ, a man ye wēema domi gaa raa ru maa sari ye ya ye tura.

*Dafidi u wāa Filisitiban mi**Gatio*

¹¹ Yen biru Dafidi u seewa u duka yakura Sōolun sō ma u da u wāa Akisin mi, wi u sāa Gatin suno.

¹² Adama Akisin sina bwāabu ba nēē, n n Dafidi Isireliban suno, wiya mi? Wi ba ra n tōmamō ba n mō,
Sōolu u ra nōrēm nōrēm go.

Adama Dafidi u ra nōrōbun suba wōku wōkubu (10.000) go.

¹³ Ma gari yi, yi Dafidi sāwana sere u Akisin bērum kua. ¹⁴ Yera u tii gōsia wiīro u dweebu mō nge gari bōkō, u seewa u yorūmō wuun kōnnōn gamboba sō. Ma u yāatam wīimō mu kokūmō win tobūrō. ¹⁵ Ma Akisi u win bwāa be sōōwa u nēē, bēēn tii i wa mā durō wini kun bwāa do. Mban sōna i ka man nūn naawa. ¹⁶ I tamaa na n wiīro waarewa i ka sere man durō wini naawa u man win wiira kookoosu sōōsi? Durō winin bwesera i ko i duusia nēn dirō?

*Dafidi u kua**wuuru garun wirugii***22**

¹ Yen biru Dafidi u maa kpam da u kukua Adulamun kpēe wōruō. Ye win tondon yēnugibu kpuro ba nua ma u kukua mi, yera ba seewa ba da win mi. ² Ma be ba dibu nēni, ka be ba dam dōremō ka be ba n nuku dobu mō, ba mēnna ba da win mi, ba nūn kua ben kparō. Ben geera sāawa tōnu nēērun (400) saka.

³ Saa min diya Dafidi u da Misipā Mōabun temō, ma u tem min suno sōōwa u nēē, na nun kanamō, a

de nēn tundo ka nēn mero bu na ba n kukua wunēn mini sere n ka gia ye Gusunō u koo ka man ko.

⁴ Ma sunō u wura. Yera Dafidi u ka win tundo ka win mero da sunō win mi. Miya ba wāa sere n ka kua win saa kpuro ye u kukua kperu mi.

⁵ Sōo teeru Gusunōn sōmō Gadi u Dafidi sōowa u nēē, a kun wāa kpee wōru genī sōo. A seewo a da Yudan temō kpa a n wāa mi.

Ma Dafidi u seewa u da u wāa dāa sōo ge ba mō Heretio.

Sōolu u dera

ba yāku kowobu go

⁶ Sōo teeru Sōolu u da u sō dāru garun nuurō Gibeao gunguru garun mi, u win yaasa nēni, ma win bwāaba nūn sikerene. Saa ye sōora u Dafidi ka win tōmbun labaari nua. ⁷ Yera u win bwāa be sōowa u nēē, bēē negibu, Benyamēen bweseru, i swaa dakio i nō. I tamaa Isain bii u koo bēē resēm gbaaru wē nge mē na bēē wē, kpa u bēēn baawure ko tōmbu wunōbu (100) n kun mē nōrōbun (1.000) wirugii? ⁸ N n mēn na, mban sōna i man seesi. Domi bēēn goo kun man dōmeyē arukawani ye nēn bii Yonatam u ka Isain bii Dafidi bōkua. Bēēn goo kun maa man wōnwōndu kue, u man sō bwisi yi nēn bii u Dafidi kā u ka man yina beria nge mē u mō giso.

⁹ N deema Dōegu Edōmu wi, u wāa ka Sōolun bwāabu sannu dōma te. Yera u wisa u nēē, na Isain bii wi wa Nōbuo Akimēlēki, Akitubun biin mi. ¹⁰ Ma Akimēlēki wi, u nūn bikiaru kua Yinni Gusunōn mi. Yen biru u nūn dīanu wē ka maa Goliatin takobi ye.

¹¹ Ye Sōolu u nua mē, yera u dera ba Akimēlēki Akitubun bii wi sokusia ka win yēnugibu, be, be ba

sāa yāku kowobu Nɔbuɔ. Ma ba mɛnna ba na sunɔn mi.

¹² Ma Sɔɔlu u nɛɛ, Akimɛlɛki, a swaa dakio a nɔ.

Yera Akimɛlɛki u wisa u nɛɛ, na nɔɔmɔ, yinni.

¹³ Sɔɔlu u nùn bikia u nɛɛ, mban sōna i nɔɔ tia kua i man seesi, wunɛ ka Isain bii. Mban sōna a nùn dīanu ka takobi wē. Yen biru a nùn bikiaru kua Gusunɔn mi, u ka man seesi, kpa u man yina bɛria nge mɛ u mɔ gisɔ.

¹⁴ Akimɛlɛki u sunɔ wisa u nɛɛ, wunɛn bwāabu kpuro sɔɔ, wara u ra nun wiru kpīiye nge wunɛn dokiri Dafidi wi u ra wunɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ. Mɛya maa wunɛn yɛnugibu ba ra n nùn bɛɛɛ wɛɛmɔ. ¹⁵ Gisɔra na bikiaru torua Yinni Gusunɔn mi win sɔ? N n mɛn na, yinni, a ku man gari yini sɔbi, n̄ kun mɛ nɛn yɛnugii goo. Na n̄ yi yē, baa fiiko.

¹⁶ Yera sunɔ u nùn wisa u nɛɛ, kon bɛɛ gowa wunɛ ka wunɛgibu kpuro.

¹⁷ Ma u win tabu kowo be ba nùn kōsu sōwa u nɛɛ, i susima i man Yinni Gusunɔn yāku kowo beni goowa, yèn sɔ ben tii ba Dafidi nɔma kã. Ba maa yē ma u man duka suuriwa. Ma ba n̄ nɛ bu man sɔ.

Adama tabu kowo be, ba yina bu Yinni Gusunɔn yāku kowo be go. ¹⁸ Yera n dera u Dɔɛgu sōwa u nɛɛ, a susima, kpa a Yinni Gusunɔn yāku kowo be go.

Ma u susi u bu go. Yen dɔma te, yāku kowobu wɛnɛ ka nɔɔbuwa u go be ba ben sāa yānu doke.

¹⁹ Sɔɔlu u maa dera ba Nɔbugibu go, kurɔbu ka durɔbu, sere ka bii wɛɛnɔ, ka yaa sabenɔ, niya kɛtɛba ka kɛtɛkunu ka yāanu. N deema wuu ge, ga sāawa yāku kowobun wuu. ²⁰ Sanam mɛ ba tɔn be goomɔ, ba n̄ Akimɛlɛkin bii turo Abiataa nɔma tura. Domi u duka sua u doona Dafidin mi gia. ²¹ Ye u

tura Dafidin mi, u nùn sɔ́wa u nɛɛ, Sɔ́lu u Yinni Gusunɔ́n yāku kowobu go.

²² Yera Dafidi u Abiataa sɔ́wa u nɛɛ, saa dɔ́ma tèn di na Dɔ́egu Edɔ́mu wa, u wāa mi, na yē kam kam ma u koo da u Sɔ́lu nɛn labaari sɔ́. N n mɛn na, nɛna na dera ba wunɛn yɛnugibu kpuro go. ²³ Yen sɔ́, a sinɔ́ a n wāa ka nɛ. A ku nanda, domi wi u kasu u nun go mi, nɛn tiɪwa yēro u maa kasu u go. À n maa wāa nɛn bɔ́kuɔ́, kaa n wāa alafia sɔ́.

Dafidi u kpikiru da

23

¹ Sɔ́ teeru ba na ba Dafidi sɔ́wa ba nɛɛ, wee, Filisitiba ba Keila wɔ́ri ma ba ben dīa ni nu wāa biranu sɔ́ kpuro gura. ² Yera Dafidi u Yinni Gusunɔ́ bikia u nɛɛ, kon kpī n da n Filisiti be wɔ́ri?

Ma Yinni Gusunɔ́ u nùn wisa u nɛɛ, oo, a doo a bu wɔ́ri. Kaa bu kamia kpa a Keila wɔ́ra.

³ Adama Dafidin tɔ́mbu ba nùn sɔ́wa ba nɛɛ, bɛsɛ wee, sa nande baa mɛ sa wāa Yudan tem sɔ́. Amɔ́na sa kɔ́ n sāa sà n Filisitiba wɔ́rim dɔ́.

⁴ Yera Dafidi u maa Yinni Gusunɔ́ bikia u nɛɛ, n doo n Keila ye wɔ́ra?

Ma Yinni Gusunɔ́ u nùn wisa u nɛɛ, oo, a seewo a da a Filisiti be wɔ́ri. Domi na nun bu nɔ́mu bɛria.

⁵ Yera Dafidi u seewa u da Keila mi ka win tɔ́mbu. Ma u Filisitiba wɔ́ri u bu kamia mam mam, u ben yaa sabenu gurama. Nge mɛya u ka Keilagii be faaba kua.

⁶ N deema saa ye, Abiataa, Akimɛlɛkin bii, u duka yakurama u na u wāa Dafidin mi, u yāku kowon yabe tarakpe nɛni te ba ra ka Yinni Gusunɔ́n kīru bikie.

⁷Yen biruwa ba da ba Sɔɔlu sɔɔwa ba neɛ, Dafidi u tunuma u wāa Keilaɔ. Yera Sɔɔlu u neɛ, Gusunɔwa u man nùn nɔmu beria. Domi u na u tii kenusi wuu ge ga gbāraru ka gambo mɔ sɔɔ.

⁸Yera Sɔɔlu u win tabu kowobu kpuro menna bu da bu ka Keila wɔri, kpa bu Dafidi ka win tɔmbu tarusi. ⁹Saa ye sɔɔ, Dafidi u nua kɔsa ye Sɔɔlu u kɔ u nùn kua. Yera u yāku kowo Abiataa sɔɔwa u neɛ, a ka yabe tarakpe ye na.

¹⁰Ma Dafidi u neɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, wee, na nua ma Sɔɔlu u swaa kasu u ka na Keila mini u ye kpeerasia nen sɔ. ¹¹Yinni, a man sɔɔwɔ, Sɔɔlu u koo na mini ka gem? U n tunuma, wuu gen wirugibu ba koo man mwa bu nùn nɔmu beria?

Ma Yinni Gusunɔ u nùn wisa u neɛ, kam kam, Sɔɔlu u koo na.

¹²Ma Dafidi u maa Yinni Gusunɔ bikia u neɛ, wuu gen wirugibu ba koo man mwa bu nùn nɔmu beria?

Ma Yinni Gusunɔ u neɛ, oo, mɛya ba koo nun kua.

¹³Yera Dafidi u seewa ka tɔmbu natan (600) saka ba yara Keilan di ba da ba sirene. Saa ye sɔɔra ba maa Sɔɔlu nɔɔsia ma Dafidi sari mi. Ma Sɔɔlu u n maa de u wuu ge wɔri.

¹⁴Yeniban biru Dafidi u da u kukua gɓaburɔ kpee baa sɔɔ Sifun guurɔ. Ma Sɔɔlu u maa nùn kaso wɔri nge mɛ u ra ko baadomma. Adama Gusunɔ kun dere u nùn nɔma turi. ¹⁵Saa ye sɔɔra Dafidi u gia kam kam ma Sɔɔlu u kasuwa u nùn go. Ma u da u wāa gɓaburɔ Sifun dāa sɔɔwɔ.

¹⁶Yera Yonatham Sɔɔlun bii u maa wa mɛ, ma u seewa u da Dafidin mi, u ka nùn dam kɛ u Gusunɔ naane ko. ¹⁷Ye u tura mi, u nùn sɔɔwa u neɛ, a ku nanda. Domi Sɔɔlu kun nun naa turi. Wuna kaa

bandu di Isireliɔ kpa na n sãa wunen yiruse ban te sɔɔ. Nɛn tundo Sɔɔlun tii, u yɛ mɛ.

¹⁸ Yera ba arukawani bɔkua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Ma Dafidi u sina dãa sɔɔ mi. Yonatam u maa gɔsira u da yɛnuɔ.

Sɔɔlu u Dafidi naa gire

¹⁹ Ma Sifugibu ba da Sɔɔlun mi Gibeaaɔ ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, Dafidi u kukua bɛsɛn mi, kpee baa sɔɔ dãa sɔɔwɔ, Hakilan guurɔ te ta wãa bera mi gãanu ku ra kpin sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia. ²⁰ Tɛ wee, a nùn kasu a mwa. N n mɛn na, a na, sa ko nun nùn nɔmu beria.

²¹ Ma Sɔɔlu u bu wisa u nɛɛ, Gusunɔ u bɛɛ domaru kua domi na wa i nɛn wɔnwɔndu mɔ. ²²⁻²³ Yen sɔ, na bɛɛ kanamɔ, i doo i mɛɛri mi u ra sɪ sɪ. Kpa i win kuku yɛnu kpuro mɛɛri, kpa i wa mi u wãa. Domi ba man sɔɔwa ma u bwisi mɔ too. Yen biru kpa i na i man sɔ ù n wãa mi. Kpa n se n da n nùn kasu, baa n n Yudan bweseru kpuro sɔɔn na kon bukiana.

²⁴ Ma tɔn be, ba kua mɛ. Ba gbia ba da Sifuɔ Sɔɔlu u sere na. N deema saa ye sɔɔ, Dafidi ka wigibu ba wãa Araban guurɔ Maonɔ mi gãanu ku ra kpin sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia. ²⁵ Yen biruwa Sɔɔlu u seewa ka win tɔmbu u da u Dafidi kasu. Yera gaba na ba ye Dafidi sɔɔwa. Ma u seewa min di u da u wãa guuru garun mi Maonin gɔbaburɔ. Ye Sɔɔlu u nua mɛ, yera u Dafidi naa swɪi gɔbaburu mi. ²⁶ Ye u tura mi, guu ten bee tia u bɛwe. Ma Dafidi u maa wãa ten bee tiaɔ ka wigibu. Adama saa ye sɔɔ, Sɔɔlu ka wigibu ba Dafidi ka win tɔmbu kooro bure ba kpa. Yera Dafidi u swaa kasu u ka duka yakura. ²⁷ Yera sɔmɔ goo u na yɛnun di u Sɔɔlu sɔɔwa u nɛɛ, a de a na fuuku, Filisitiba wee, ba sun wɔrima.

²⁸ Yera Sōlu u gōsirama u gina Dafidi deri u da Filisiti ben mi gia. Yen sōna ba yam mi soka kpee te ta bu burana.

Dafidi u yina u Sōlu go

24

¹ Dafidi u seewa bera min di ma u da u kukua Engedio. ² Saa yē sō Sōlu u Filisitiba naa swīi u gōsirama, yera ba nūn sōwa ba nēē, Dafidi u wāa Engedin gbaburō. ³ Ma Sōlu u tōmbu nōrōbun suba ita (3.000) sua be ba sāa tabu durōbu Isireliba sō, bu da sere kpee bakanun bera gia mi kpee bēri yi ra n wāa bu Dafidi ka win tōmbu kasuma. ⁴ Ye ba tura yāanun wāa yeru garun mi, swaa ye sō, kpee wōru gaga maa wāa mi, ma Sōlu u dua wōru ge sō u ka swaa swīibu ko. N deema Dafidi ka win bwāabu ba wāa wōru gen sōwō. ⁵ Ma Dafidin bwāaba nūn sōwa ba nēē, a n wa ma tō te, ta tura? Te Yinni Gusunō u nun bura u nēē, u koo nun wunen yiberē nōmu bēria kpa a nūn kua nge mē a kī.

Yera Dafidi u seewa sēē u Sōlun yaberun soo bura. ⁶ Yen biruwa u nanda ye u ka Sōlun yaberun soo ge bura. ⁷ Saa ye sōra Dafidi u win bwāabu sōwa u nēē, Gusunō u man yenin bweseru gbara bu nēē, nēna na nēn yinni nōma doke wi Yinni Gusunō u gōsa u kua sunō.

⁸ Ka gari yiya Dafidi u win bwāabun laakari kpunasia u n ka dere bu Sōlu wōri.

Ma Sōlu u seewa u yara u doona min di. ⁹ Yen biruwa Dafidi u yarima wōru gen min di u Sōlu soka u nēē, nēn yinni, sunō.

Ma Sōlu u sīra u mēerima biruō. Yera Dafidi u yiira u wuswaa tem girari u nūn bēerē wē. ¹⁰ Ma

u Soolu sɔɔwa u nɛɛ, mban sɔna a ka tɔmbun gari nɔɔmɔ be ba mɔ, wunen kɔsa na kasu. ¹¹ Wee, wunen tiin nɔni wa giso ma Yinni Gusunɔ u man nun nɔmu beria kpee wɔru ge sɔɔ. Ba nɛɛ, n nun goowo, adama na nun deri. Na nɛɛ, na n nɛn yinni, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa u kua sunɔ nɔmu dokemɔ.

¹² Ka yen de kpuro a mɛɛrio. Wee, na wunen yaberun sukum nɛni. Nge mɛ na ka yabe ten soo bura mi, na n ka nun go, n weenɛ a gia ma na n sɔa mɛm nɔɔ sari. Nɛn kookoosu sɔɔ, kɔsa gaa maa sari, n kun mɛ toraru garu wunen sɔ. Adama wunɛ wee, a man naa swi a go. ¹³ Yen sɔ, Yinni Gusunɔwa u

koo sun siria nɛ ka wunɛ. Kpa u nun ye a man kuan dibu kɔsia. Adama nɛn nɔma kun nun babamɔ.

¹⁴ Nge mɛ ba ra gere bu nɛɛ, daa kɔsa ya ra nɛwa tɔn kɔson min di. Yen sɔna nɛn nɔmu ga n nun babamɔ.

¹⁵ Weren sɔna wunɛ Isireliban sunɔ a yarima. Wara a naa gire. Nɛ wi na sɔa nge bɔɔ goru? N kun mɛ nge goo dɛɛ? ¹⁶ Yinni Gusunɔwa u sɔa siri kowo. U n bɛsɛn gari wɛɛra, u koo sun siria, nɛ ka wunɛ. Kpa u ka man yina u man wɔra wunen nɔman di.

¹⁷ Ye Dafidi u Soolu gari yi sɔɔwa u kpa, yera Soolu u nɛɛ, n n mɛn na, wunen nɔɔwa mi, Dafidi nɛn bii?

Ma Soolu u nɔɔgiru sua u wura kua. ¹⁸ U Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, a man gem kere. Domi a man gea kua, ma na nun kɔsa dibu kɔsia. ¹⁹ Wee, a man sɔɔsi giso gea ye a man kua. Yinni Gusunɔ u raa man doke wunen nɔmuɔ. A n maa man go. ²⁰ Domi tɔnu u

ku ra win yiberɛ nɔma turi kpa u nun yɔsu u doona ka alafia. Yen sɔna Yinni Gusunɔ u koo nun gea dibu kɔsia ye a man kua minin sɔ. ²¹ Tɛ na yɛ kam kam ma kaa ko sunɔ kpa Isireliban bandu ta n dam mɔ wunen nɔmaɔ. ²² Yen sɔ, a bɔruo tɛ ka Yinni

Gusunən yīsiru ma a nən bibun bweseru kpuro goomə nən biru, kpa bu nən yīsiru duari nən baaban bweseru sɔɔ.

²³ Ma Dafidi u Sɔɔlun gari yi wura ka bōri u nɛɛ, u n bu goomə. Yen biru Sɔɔlu u da yɛnuɔ. Adama Dafidi ka win bwāabu ba gəsira ba wura ben kuku yerɔ.

Nabali u yina u Dafidi somi

25

¹ Saa ye sɔɔra Samueli u gu, ma Isireliba kpuro ba mɛnna ba win gɔɔ swī. Ma ba nùn sikua win yɛnu sɔɔ Ramaɔ. Yen biruwa Dafidi u seewa u da u wāa Paranin gɓaburɔ.

²⁻³ Durɔ goo wāa Maonia, win yīsira Nabali. U sāawa Kalebun bweseru. U maa sāawa dukia bakagii. U yāanu mawa nərɔbun suba ita (3.000), bonu maa nərɔbu (1.000). Durɔ wi, u sɛ, win kookoosu kun wā, adama win kurɔ Abigali u bwisi mɔ. U maa sāa kurɔ burɔ. Kaameliɔra durɔ win gberu kpaanɛ wāa. Miya u win yāa nin sansu bɔɔrimɔ.

⁴ N deema saa ye sɔɔ, Dafidi u maa wāa bera mi. Yera u nua ma Nabali u win yāanun sansu bɔɔrimɔ mi, ⁵ ma u aluwaasi tɔnu wəkuru gɔra u bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo Nabalin mi, i man nùn tɔbiria. ⁶ I nɛɛ, Gusunɔ u win wāaru daka daasia, kpa u n wāa bōri yɛndu sɔɔ wi ka win yɛnugibu, ka ye u mɔ kpuro. ⁷ Wee, tɛ na nua ma ba win yāanun sansu bɔɔrimɔ. Meya sa maa wāa ka win yāa kparobu sannu. Sa n ben goo torarire. Meya ben goo kun maa win yāaru biare saa mìn di sa wāa Kaameli mini ka be. ⁸ N n weesun na, u win yāa kparo be bikio. Yen sɔ, u de u bɛɛ nən sɔm kowobu mɛɛri ka nɔnu geu. Domi i

nawa tɔɔ bakarun saa sɔɔ. Yen sɔna na nùn kanamɔ u nɛ win bii ka bɛɛ nɛn sɔm kowobu dīanu kɛɛma ni u mɔ.

⁹ Saa ye Dafidin sɔmɔ be, ba tura mi, yera ba Nabali gari yi kpuro sɔɔwa. Yen biru ba n̄ maa gam gerua. ¹⁰ Yera Nabali u bu wisa u nɛɛ, wara ra n Dafidi, Isain bii. Tɛ sɔɔ, yoo aluwaasi dabira ta ra kpikuru su saa ben yinnibun min di. ¹¹ Yera kon ben bweseru nɛn dīanu ka nɛn nim ka yaa wɛ ye na nɛn sɔm kowobu yiiye, be, be na n̄ yɛ mìn di ba wee?

¹² Ma Dafidin aluwaasi be, ba gɔsirama ba nùn sɔɔwa kpuro ye Nabali u gerua. ¹³ Yera u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ, i de bɛɛn baawure u sɔɔru ko kpa u win takobi sua u bɛki.

Ma ben baawure u win takobi sua u bɛki. Dafidi u maa wigia sua u bɛki. Win tɔn be, ba sɔawa nata. Yera ben nɛɛru (400) ba nùn swīi. Ma u dera goobu (200) be ba tie, ba ben yānu kōsu.

Abigali u Dafidi somi

¹⁴ Yera Nabaln sɔm kowo turo u na u Abigali sɔɔwa u nɛɛ, wee, Dafidi u bɛsɛn yinni sɔmɔbu gɔriama saa gbaburun di bu nùn tɔbiri. Adama u bu gira ka dam, ¹⁵ baa mɛ siba sun gea kua. Ben goo kun sun torari. Ba n̄ bɛsɛn yaa saberu garu mwe saa ye sa wāa ka be gbaburɔ. ¹⁶ Wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ, ba kua bɛsɛn gbāraru, ba sun kōsu sanam mɛ sa wāa ka be, sa bɛsɛn yaa sabenu kparamɔ. ¹⁷ N n mɛn na, a koowo ye kaa kpī a ko. Domi Dafidi u bwisika u bɛsɛn yinni ka win yenugibu kpuro kam koosia. A maa yɛ bɛsɛn yinni wi, u sɛ sere goo kun kpɛ u nùn susi u nùn bwisi kɛ.

¹⁸ Ye Abigali u nua mē, yera u pēē goobu (200) sua fuuku ka tam bwāa bakanu yiru ka yāanu nōobun yaa ka dīa bii sōnden sakaku nōobu ka resēm gbebi saaki wunōbu (100) ka dāa marum mē ba sokumō figien gbebi saaki goobu (200), ¹⁹ ma u ye kpuro sua u ketēkunu sōbi. Ma u win sōm kowobu sōōwa u nēē, i gbiiyo, na wee biruō.

Adama u n win durō gāanu sōōwa. ²⁰ Yera u win ketēku yōōwa u kpa ka guurun yēsāō. Saa ye sōō, Dafidi ka wigibu ba maa saram wee ma ba yinna kē.

²¹ N deema Dafidi u raa nēē, wee, kam sōōra na Nabalin dukia kōsu. Baa win yaa saberun teera kun gu gbaburō. Wee tē, kōsa u man dibu kōsie. ²² Yen sō, nā kun Nabali ka win ye u mō kpuro kpeerasie yam mu sere sāra Gusunō u man kuo mē u kī.

²³ Sanam mē Abigali u Dafidi wa, yera u sara win ketēkun di fuuku u yiira u wiru tem girari win wuswaaō. ²⁴ U nēē, nēna na taare mō, nēn yinni. A de a swaa tem kpī a nō ye kon nun sō. ²⁵ Ye Nabali tōnu kam wi, u nun kua kpuro, a ku ye garisi gāanu. Domi u sāawa nge wiirō nge mē win yīsira gerumō. Mēya maa, tōn be a gōrima mi, nē ka be, sa n waanē. ²⁶ Sere ka Yinni Gusunōn wāaru ka maa wunen wāaru, Yinni Gusunōwa u nun yinari a wunen yiberēban yem yari. Yen sō tē, be ba nun tusa ba wunen kōsa kasu, u de bu kam ko nge Nabali. ²⁷ N n mēn na, a nēn kēnu mōō kpa a nu wunen aluwaaši be ba nun swīi bōnu kua. ²⁸ Na nun kanamō, yinni, a man nēn toranu suuru kuo. Domi Yinni Gusunō u koo de a bandu di kpa ta n wāa sere ka wunen bibun bweserō, yēn sō a tabu mō win sō. Ba n maa toraru garu wasi wunen wāaru sōō. ²⁹ Goo ù n nun naa gire u kasu u nun go, Gusunō

u koo wunen hunde bere kpa u nun kōsu, adama u koo wunen yiberēban hunde kasa ko n toma nge kpurantēerun kperu. ³⁰ Saa ye Yinni Gusunō u koo nun durom kua mē u nun nōō mwēeru kua, kpa u nun ko Isireliban kparo, ³¹ a ku de wunen gōru gu nun taarē wē a sere sōnsōnnu ko yiberēban yem mē a yarin sō a ka wunen tii faaba ko. Yinni Gusunō ù n nun durom mē kua, a de a man yaaya.

³² Yera Dafidi u Abigali wisa u nēē, na Gusunō Isireliban Yinni siara wi u nun gōrima a na a ka man yinna mini gisō. ³³ Na nùn siara bwisi yi u nun kân sō yi a ka man yōrasia n ku ka tōnu go n ka nēn tii faaba ko. ³⁴ Ye kpuro sōō, Gusunō Isireliban Yinniwa u man yinari n kōsa ko. Adama sere ka win wāaru, à kun daa nē nēn mini fuuku, sere n ka ko bururu yam sāreru, baa Nabalin tōmbun turo, na ñ derimō na kun go.

³⁵ Yen biru u Abigalin kēē ni mwa ni u ka na saa win yenun di. Ma u nùn sōōwa u nēē, a gōsiro ka bōri yēndu. Domi wunen tii a wa nge mē na nun swaa daki. Na maa nun dam koosia ka kīru.

Nabalin gōō

³⁶ Yen biru Abigali u gōsira Nabalin mi, ma u deema wee, u tōō bakaru dimō nge sina boko, u nuku dobu mō, ma tam nùn goomō. Adama Abigali kun nùn gāanu sōōwa gina sere ye n kua sisiru. ³⁷ Sisi ten bururu Nabalin tam mu sara ma Abigali u nùn sōōwa kpuro ye n koorā. Yera u nanda sere win torora kara. Ma win wasi kpuro dwiia. ³⁸ Sōō wōkurun biru Gusunō u dera Nabali wi, u gu.

³⁹ Ye Dafidi u nua Nabali u gu, yera u gerua u nēē, na Yinni Gusunō siara yēn sō u man sanna, u Nabali

kāsie ye u man kua. Məya u maa yina nε win bōō n kōsa ko. Win tiiwa u Nabali nūn win nuku kōsuru kōsie.

Yen biru Dafidi u Abigali goria u nεε, u kī u nūn sua kurō. ⁴⁰ Ye Dafidin sōmō be, ba tura Abigalin mi, Kaamelio, yera ba nūn sōōwa ba nεε, Dafidiwa u sun gōrima wunεn mi, su be nun suama a ko win kurō.

⁴¹ Ma kurō wi, u seewa u wuswaa tem girari ma u nεε, wee, na wura n ko win yoo kpa na n da win bwāabun naasu teye.

⁴² Yera Abigali u yande seewa u wōndiaba sua tōmbu nōōbu. Ma u win keteku yōōwa ba Dafidin sōmō be swīi, u da u kua Dafidin kurō.

⁴³ Dafidi u raa maa Akinōamu Yisireeligii sua kurō. Ma be yiru ye, ba mōre win mi. ⁴⁴ N deema Sōolu u raa win bii Mikali wōra Dafidin min di u Paati, Laisin bii kā u sua kurō. Paati wi, u sāawa Galimugii.

Dafidi u Sōolu deri

u n nūn go

26

¹ Yeniban biruwa Sifugibu ba da Gibeao ba Sōolu sōōwa ba nεε, Dafidi u wāa u kukua Hakilan guurō gbaburu mi gāanu ku ra kpin deedeeru.

² Ma Sōolu u seewa u da gbaburu mi, ka tabu durō damgibu nōrōbun suba ita (3.000) u ka Dafidi kasu.

³ Ye u tura mi, yera u win sansani gira Hakilan guurō, swaan bōkuo. N deema Dafidin tii u wāa gbaburu mi. ⁴ Ye u nua Sōolu u nūn kasu mε, yera u tōmbu gōra bu da bu mēeri ù n tunuma. Ma tōn be, ba da. Yen biru ba gōsirama ba nεε, Sōolu u wāa mi

kam kam. ⁵ Yera Dafidin tii u seewa u na mi Sɔɔlu u win sansani gire. U wa mi Sɔɔlu ka win tabu sunɔ Abinɛɛ, Nɛrin bii, ba ra kpunɛ. Sɔɔlu u ra kpunɛwa sansanin suunu sɔɔ kpa tabu kowo be ba tie ba n kpɪ ba n ka nùn sikerɛɛ.

⁶ Ma Dafidi u na u Akimɛɛki Hɛti ka Abisai bikia u nɛɛ, bɛɛn wara koo ka man da Sɔɔlun sansaniɔ.

Ma Abisai u nɛɛ, kon ka nun da. N deema Abisai wi, u sãawa Yoabun mɔɔ. Ben mɛron yĩsira Seruya.

⁷ Yera Dafidi ka Abisai wi, ba seewa wɔkuru ba da Sɔɔlun sansaniɔ ba deema wee, u kpɪ u do sansani yen suunu sɔɔ, u win yaasa gire win wiru gia. Ma Abinɛɛ ka tabu kowo be ba tie ba kpɪ ba ka nùn sikerɛɛ. ⁸ Abisai u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, a n wa ma Gusunɔ u nun wunen yibɛɛba nɔmu bɛria? Yen sɔ, a de n Sɔɔlu nɛn yaasa sɔku nɔn teeru n ka tem mɛnna n derisi mi.

⁹ Adama Dafidi u Abisai sɔɔwa u nɛɛ, a ku nùn go. Domi wara u koo wi Yinni Gusunɔ u gɔsa go, kpa Gusunɔ u yɛro deri u kun nùn ye kɔsie. ¹⁰ Dafidi u maa nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wãaru na yɛ ma win tii u koo nùn go tabu gberɔ, n kun mɛ win gɔɔn tɔru tà n tura. ¹¹ Gusunɔ u man bere bu nɛɛ, nɛna na wi u gɔsa nɔmu doke na go. Yen sɔ, a de su win yaasa ye ya wãa win wirɔ mi sua ka win nim bwãaru kpa su ka doona.

¹² Ma Dafidi u yaasa ye sua ka nim bwãa te, ma ba doona. Goo kun maa seewe u sere bu wa, domi Gusunɔwa u bu dom mɔn bakaru kpɛɛ. ¹³ Ma u besira u yɔɔwa guu ten bee tia ye ya ka Sɔɔlun sansani desire. ¹⁴ Yera u nɔɔgiru sua sansani mi gia ka dam u nɛɛ, Abinɛɛ, Nɛrin bii, a n wuramɔ?

Ma Abinɛɛ u nùn wisa u nɛɛ, wuna were a ka sina boko wɔkisimɔ.

¹⁵ Ma Dafidi u Abinɛɛ wisa u nɛɛ, a n̄ tɔn durɔ ro? Tabu durɔ wara u ka nun nɛ Isireliɔ. Mban s̄na a n̄ wunɛn yinni sina boko k̄su. Domi wee, goo u na u ka n̄n go. ¹⁶ Ye a kua mi, ya n̄ wā. Sere ka Yinni Gusunɔn wāaru n weenɛwa bu bɛɛ kpuro go, yèn s̄ i n̄ bɛɛn yinni sina boko k̄su, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa. A mɛɛrio t̄ɛ win wiru gia. Mana win yaasa ka win nim bwāara wāa.

¹⁷ Yera Sɔɔlu u Dafidin nɔɔ gia. Ma u nɛɛ, Dafidi, nɛn bii, wunɛn nɔɔwa mi?

Ma Dafidi u n̄n wisa u nɛɛ, yinni sina boko, nɛna mi.

¹⁸ Ma u maa n̄n s̄ɔwa u nɛɛ, mban s̄na a man naa gire sere ka t̄ɛ. Mba na nun kua. Mba na tora. ¹⁹ Yinni sina boko, a man swaa dakio. N n̄ Yinni Gusunɔn na u nun b̄riamɔ a ka man go, u nɛn yākuru mɔɔ, kpa win bwēra yu kpuna su dora. Adama n̄ n tɔmbun na, Yinni Gusunɔ u bu b̄rusio domi ba man girewa n ka yari tem minin di mɛ u win tɔmbu w̄ɛ kpa n da n b̄nu s̄a. ²⁰ Domi wee wunɛ Sɔɔlu, Isireliban sina boko, a man kasu a go nge goo d̄ɛɛ, n̄ kun mɛ nge kusu guuru w̄ɔllo. Adama Gusunɔ u ku de n gbi tem tukumɔ mi ko na n ka n̄n toma.

²¹ Sɔɔlu u Dafidi wisa u nɛɛ, nɛn bii, na gɔba kuawa. A wurama yenuɔ. Na n̄ maa nun k̄sa kuammɛ. Domi gisɔ nɛn wāaru ta s̄awa ḡa bakanu wunɛn n̄ni s̄ɔ. Wee na kua nge wīiro, na tora too.

²² Yera Dafidi u nɛɛ, sina boko, wunɛn yaasa wee. A de wunɛn aluwaasi turo u na u ye mwa.

²³ Kpa Yinni Gusunɔ wi u s̄a gemgii ka b̄rɔkini u baawure k̄sie ye u kua. Wee, u man nun n̄ma beria gisɔ, adama na n̄ wure n nun n̄ma doke wunɛ wi u gɔsa u kua sunɔ. ²⁴ Nge mɛ na wunɛn wāaru

garisi gāa bakanu gisə, nge meya Yinni Gusuno u maa negiru garisi. Wiya u koo maa man yara saa nuku sankiranu kpuron di.

²⁵ Ma Səlu u Dafidi sɔwa u neɛ, Gusuno u nun domaru kua, nen bii. Wunen ye a nia sāa kpuro ya koo koorawa.

Yen biru Dafidi u swaa wəri u doona. Ma Səlu u maa gəsira u da win yenuo.

Dafidi u kpikiru da

Filisitiban temə

27

¹ Yeniban biru, Dafidi u tii sɔwa u neɛ, sɔo teeru Səlu u koo man noma turi u go. Yen sɔ, n buram bo n duka yakura minin di n kpikiru da Filisitiban temə kpa Səlu u ku maa man kasu Isireliban tem kpuro sɔo. Nge meya kon ka wa n kisira win noman di. ² Yera Dafidi u seewa wi ka win tabu durəbu nata (600) ba da Akisi, Maəkin biin mi. Akisi wi, u sɔawa Gatin suno. ³ Durə win miya u wāa ka win tumbu nata ye, ben baawure ka win kurə ka bibu. Dafidin kurəbu yiru Akinəamu, Yisireeligii, ka Abigali, Kaameligii, Nabalin gəmini, ba maa wāa ka wi. ⁴ Saa yera ba da ba Səlu sɔwa ma Dafidi u kpikiru sua u wāa Gatio. Ma Səlu u nùn deri sɛɛ, u n maa kasu u nùn go.

⁵ Sɔo teeru Dafidi u Akisi sɔwa u neɛ, a man durom kuo, a de n da n sina baru kpaaru garun mi. Domi na n kī na n wāa ka wunɛ sannu wunen tiin wuu mini.

⁶ Yen tɔo tera Akisi u nùn wuu ge ba mɔ Sikilagi wɛ. Yen sɔna ga kua Yudaban sina boko wi u bandu diiguu sere ka gisə.

⁷ Ma Dafidi u wāa baru kpaaru mi sere n ka kua wōō tia ka suru nne. ⁸ Min diya wi ka win tumbu ba ra yari bu Gesuriba ka Girisigibu ka Amalekiba wōraa de. Domi tən beya ba wāa Suriō n ka girari Egibitin temō saa yellun di. ⁹ Dafidi ka win tabu kowobu bà n dua tən ben wuu gagu sōō, ba ra gen tumbu gowa mam mam, kurōbu ka durōbu, kpa bu ben yānu gura ka ben yaa sabenu, niya yāanu ka ketēba ka ketekunu ka yooyoosu. Yen biru kpa bu gōsira Akisin mi. ¹⁰ Yera Akisi u ra bu bikie u nne, mana i gisō wōraa da. Kpa Dafidi u nūn wisi u nne, sa dawa Yudan tem sōō yēsān nōm dwaru gia. Gasō kpa u maa nne, sa dawa Yeramēliban tem sōō yēsān nōm dwaru gia. Gasō kpa u maa nne, Keniban tem sōō yēsān nōm dwaru gia. ¹¹ Dafidi ka win tumbu bà n wōra ye da, wuu ge ba wōri ba ra gen tumbu gowa mam mam. Baa tən turo ba ku ra deri wasiru, u sere na Gatiō u Akisi sō u nne, amēni ka amēniwa Dafidi ka win tumbu ba ra ko. Nge mēya Dafidi u kua saa ye u wāa Filisitiban tem mi. ¹² Ma Akisi u nūn naane kua u nne, Isirelibara Dafidi u mōru seeyamō. Yen sō, u ko n sāawa negii sere ka baadommāō.

28

¹ Sanam mē sōō, Filisitiba ba ben tabu kowobu mēna bu wa bu ka Isireliba sanna. Ma Akisi u Dafidi sōōwa u nne, a n yē kam kam ma kaa ka man taa bini da, wune ka wunen bwāabu.

² Dafidi u nne, geema, yinni. Kaa maa wa ye kon kpī n ko.

Akisi u nne, n n mēn na, kaa kowa nen tii tiin kōso sere ka baadommāō.

Səɔlu u bikiaru da

³ N deema Samuēli u gu kɔ. Ma Isireliba kpuro ba win gɔɔ swĩ, ba nùn sikua win wuu Ramaɔ. Səɔlu u maa sɔrobu ka gəri sokobu kpuro gira tem mɛn di.

⁴ Yera sɔɔ teeru Filisitiba ba mɛnna ba ben sansani gira Sunɛmuɔ. Ma Səɔlu u Isireliba kpuro mɛnna ba maa ben sansani gira Giliboɔɔ. ⁵ Saa ye Səɔlu u Filisitiban tabu kowo be wa u nanda, win torora kara u diirumɔ gem gem. ⁶ Ma u Yinni Gusunɔ kana u nùn sɔɔsi ye u koo ko. Adama u n nùn wisa dosu sɔɔ, n kun mɛ yāku kowon min di, n kun mɛ win sɔmɔ goon min di. ⁷ Ma Səɔlu u win bwāabu sɔɔwa u nɛɛ, i man kurɔ goo kasuo wi u ra gəribu soku, kpa n da win mi n bikiaru ko.

Ba nùn wisa ba nɛɛ, kurɔ goo wāa Endoriɔ wi u ra gəribu soku.

⁸ Ma Səɔlu u tii gɔsia u yānu kɔsa u da kurɔ win mi wɔkuru, ka win bwāabu yiru gabu sannu. Ye ba tura mi, ma u nɛɛ, na kĩ a man gəri goo sokua win yĩsiru kon nun sɔ.

⁹ Adama kurɔ wi, u nùn wisa u nɛɛ, a yɛ sãa sãa ye Səɔlu u kua, nge mɛ u gəri sokobu ka sɔrobu kpuro gira tem mɛn di. N n mɛn na, mban sɔna a man yina bɛriammɛ bu ka man go.

¹⁰ Ma Səɔlu u bɔrua ka Yinni Gusunɔn yĩsiru u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, a n wahala gaa wasi gari yini sɔ.

¹¹ Ma kurɔ wi, u Səɔlu bikia u nɛɛ, ben weren yarowa kon nun sokua.

Ma u nɛɛ, Samuēli.

¹² Ye kurɔ wi, u Samuēli wa, yera u nɔɔgiru sua u nɛɛ, ase wuna mi, Səɔlu? Mban sɔna a man nɔni wɔkua.

¹³ Ma sina boko Sōlu u nēē, a ku bērum ko, a man sōwō ye a wa.

Kurō wi, u nēē, siiniwa na wa. Ya yarimam wee tem di.

¹⁴ Sōlu u nēē, mba ya ka weenē.

U nēē, durō tākōra ya ka weenē, ta kumbooro sebua ta yarim wee.

Ma Sōlu u gia ma Samuēliwa. Ma u yiira u wuswaa tem girari u nūn bēēre wē. ¹⁵ Samuēli u Sōlu sōwa u nēē, mban sōna a man baasi ka wunen soku te.

Sōlu u nēē, nōni swāa bakara ta man deema domi Filisitiba ba ka man tabu mō. Gusunō u maa man deri. U ku ra maa man wisi saa win sāmōbun min di, n kun mē dosu sō. Yen sōna na na n nun soku kpa a man sōsi ye kon ko.

¹⁶ Samuēli u nēē, ma a yē Yinni Gusunō u nun deri u kua wunen yiberē, mban sōna a man bikiamō ye kaa ko. ¹⁷ U kua ye u raa gerua saa nēn min di. U wunen bandu wōra u Dafidi wē, ¹⁸ yēn sō a n win gari mēm nōwē, ma a yina a Amalekiba win mōru kpuro kōsia. ¹⁹ U koo wunē ka Isireliba Filisitiba nōmu beria. Sia wunē ka wunen bii tōn durōbu i ko man deema mini. Kpa Yinni Gusunō u Isireliban tabu kowobu Filisitiba nōmu beria.

²⁰ Mii mii Sōlu u wōruma birem nge wi u gu. Bērum nūn mwa gem gem Samuēlin gari yin sō. U n maa dam mō tō te sō, domi u n di sō sōn di sere n ka kua wōkuru. ²¹ Ye kurō wi, u na Sōlun mi, u wa ma u bērum soore ma u nēē, wee, yinni, na wunen gari mēm nōwa. Na nēn wāaru saraa kua, na kua ye a man yiire. ²² Yen sō, na nun kanamō, a nēn gari nōwō. Wee kon nun dīanu fiiko yiiya. A de a nu di kpa a dam wa a ka swaa wōri.

²³ Adama Soolu u yina u nɛɛ, na n̄ dimɔ. Yera win bwãabu ka kurɔ wi, ba n̄n suuru kana. Ma u ben gere wura u seewa tem di u sina kpin yerɔ. ²⁴ N deema kurɔ wi, u naa kpɛma gaa mɔ ye ya gea sãa ma u kua bara bara u ye go u sawa. U maa som sua u bura u ka pɛɛ kua, u n̄ seeyatia doke. ²⁵ U ka ye Soolu ka win bwãabu naawa ba di. Ye ba di ba kpa, ma ba seewa ba doona wɔku te.

Filisitiban tabu sinambu

ba Dafidi yina

29

¹ Filisitiba ba ben tabu kowobu menna Afɛkio. Saa ye sɔɔra Isireliba ba ben sansani gire Yisireelin bwiin bɔkuɔ. ² Yera Filisitiban tabu kowobu ba seewa wuu wuuka ma ben sinambu ba bu swaa gbiiye ba ka dɔɔ. Ma Dafidi ka win tɔmbu ba wãa Akisin wuuru sɔɔ birua. ³ Yera Filisitiban sinambu ba nɛɛ, mba Heberu beni ba mɔ mini.

Ma Akisi u bu wisa u nɛɛ, Dafidi, Soolu Isireliban sina bokon bɔɔwa mi. Ye u ka wãa bɛsɛn suunu sɔɔ, ya sɔɔ yiru kua. Na n̄ maa taarɛ gaa wa wi sɔɔ sere ka gisɔ.

⁴ Ma Filisitiban sinam be, ba ka Akisi mɔru kua sere ba n̄n sɔɔwa ba nɛɛ, a durɔ wi giro u wura mi a raa n̄n yii. A ku de u ka sun taa bi da kpa u ku raa ko bɛsɛn yibɛrɛ sà n ka Isireliba tabu mɔ. Nge amɔna u koo ko u ka durom wa win yinnin mi, ma n kun mɔ u bɛsɛn tɔmbu go. ⁵ Nge n̄ Dafidi turo wi mi rɔ, wi ba tɔmamɔ ba mɔ, Soolu u ra nɔrɔm nɔrɔm (1.000) go. Adama Dafidi u ra nɔrɔbun suba wɔku wɔkubu (10.000) go.

⁶ Akisi u Dafidi soka u nùn sōwa u nēē, sere ka Yinni Gusunən wāaru, a sāawa bōrəkini. Na raa kī a n wāa ka nē taa bini sō. Domi na n kōsa gaa wa wunē sō saa mìn di a ka wāa mini, sere ka gisō. Adama Filisitiban sinam be ba tie ba n nūn kī. ⁷Yen sō tē, a wuro yenuō ka bōri yendu kpa a ku ra ben mōru seeya.

⁸ Adama Dafidi u Akisi wisa u nēē, mba na nūn kua. Tora terà a wa nē sō saa mìn di na ka wāa wunen mi, a sere nēē, na n ka nūn taa bi dō.

⁹ Ma Akisi u nùn wisa u nēē, na yē ma a n gāanu kue. Na maa nūn kī. Ma na nūn mēera nge Gusunən gōrado. Adama ka mē, Filisitiban sinam be, ba nēē, a n ka sun taa bi dō. ¹⁰ N n mēn na, a seewo buru buru yellu wunē ka wunen yinnin bwāa be ba nūn swīma, kpa i doona.

¹¹ Ma Dafidi ka win tōn be, ba seewa buru buru yellu ba wura Filisitiban temō. Ma Filisiti be tōna ba da Yisireēlio bu ka taa bi ko.

Dafidi u Amalekiba naa gire

30

¹ Ye n kua sō ita Dafidi ka win tōmbu ba Sikilagi tura. N deema Amalekiba ba raa tem mēn sō yēsān nōm dwaru gia wōraa da. Saa ye sōra ba maa na ba Sikilagi wōri, ba ye kōsuka ba dō mēni. ² Ba yen tōmbu mwēera tōn kurōbu ka tōn durōbu, saa bukurobun di sere ka bibō. Adama ba n ben goo go. Ba bu gura ba ka doonawa. ³ Ye Dafidi ka win tōmbu ba tura mi, ba deema wee, ba wuu ge dō mēni ma ba ben kurōbu ka bibu gura ba ka doona. ⁴⁻⁵ Ba ka Dafidin tiin kurōbu yiru ye doona, Akinōamu Yisireeligii, ka Abigali, wi u raa sāa Nabalin kurō

Kaameliɔ. Yera Dafidi ka win tɔmbu ba wuri kua sere ba n̄ maa dam tie.

⁶Ma Dafidin nuki sankira too domi win tɔmbu ba gerunamɔ ba mɔ bu n̄n kpenu kasuku bu go, yèn sɔ ba ben kurɔbu ka bibu bia. Yera n dera ba nuki sankire. Adama Dafidi u tii deri Yinni Gusunɔn nɔmuɔ. Ma u n̄n dam kã.

⁷Yera Dafidi u yãku kowo Abiataa, Akimɛkin bii sɔɔwa u n̄ɛɛ, a ka man yabe tarakpe ye naawa ye ba ra ka bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi.

Ma Abiataa u ka ye na. ⁸Ma Dafidi u bikiaru kua Yinni Gusunɔn mi, u n̄ɛɛ, Yinni, n̄a n Amalekiban tabu kowo be naa gira, kon bu naamwɛ?

Yera Yinni Gusunɔ u n̄n wisa u n̄ɛɛ, mɛya, kaa bu naamwɛ, kpa a wunen tɔmbu yakiamã.

⁹⁻¹⁰Ma Dafidi u seewa ka tabu kowobu nata (600) ye. Ye ba tura Besorin daarɔ miya ben goobu (200) be ba wãa biruɔ ba yɔra domi ba wasire too. Ma wi ka tɔmbu n̄ɛru (400) te ta tie ba tɔbura ba Amaleki be naa swĩ. ¹¹Yera ba Egibitigii goo wa gɔabu te sɔɔ, ma ba ka n̄n da Dafidin mi, ba n̄n p̄ɛ w̄ɛ u di. Ma u nim n̄ra. ¹²Yera ba maa n̄n dãa marum m̄ɛ ba ra soku figien gɔebi ka maa resɛm gɔebin kurenu yiru w̄ɛ. Ye u yeba kpuro di u kpa, ma win hunde ya wurama. Domi u raa kuawa sɔɔ sɔɔ ita ka w̄ɔkunu ita u n̄ di u n̄ n̄ra. ¹³Dafidi u n̄n bikia u n̄ɛɛ, wara u sãa wunen yinni. Bwese terà wunen tii a sãa.

Yera u Dafidi wisa u n̄ɛɛ, na sãawa Egibitigii, na ka sere sãa Amaleki goon yoo. Yen sɔɔ itawa mini ye n̄n yinni u ka man deri yèn sɔ na barɔ. ¹⁴Sa wɔraa dawa Keretiba ka Yudaba ka Kalɛbuban tem sɔɔ ȳɛsan n̄m d̄waru gia. M̄ya sa maa da Sikilagio sa ye d̄ɔɔ m̄ni.

¹⁵Ma Dafidi u n̄n bikia u n̄ɛɛ, a kã a ka man da tɔn ben mi?

Yera durɔ wi, u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, a bɔruo ka Gusunɔn yĩsiru ma a n̄ man goomɔ, a n̄ maa man n̄en yinni nɔmu sɔndiammɛ, n̄a n ka nun da mi.

Dafidi u Amalekiba kamia

¹⁶ Ma ba nɔɔsina nge mɛ. Ma u ka Dafidi da. Ye ba tura mi, yera ba wa wee, Amalekiba ba tɛrie baama ba tɔɔ bakanu mɔ ba dimɔ ba nɔrumɔ dukia ye ba gura Filisitiba ka Yudaban min din sɔ. ¹⁷ Yera Dafidi u bu wɔri u goomɔ saa bururun di n ka kua sisirun yoka. Baa ben goo kun kisire ma n kun mɔ aluwaasi tɔnu nɛɛru (400) be ba yooyoosu sɔni. Bera ba duki. ¹⁸ Dafidi u ye kpuro yakia ye Amaleki be, ba raa mwɛɛra ka sere maa win kurɔbu yiru ye. ¹⁹ Ma Yuda ben baawure u win tɔmbu wa, bukurobu ka bibu. Ye yiberɛba ba raa gesi mwa mi kpuro, yen gaa kun kam kue. Ba ye kpuro mwɛɛrimawa ba ka wɔma yɛnuɔ. ²⁰ U maa yaa sabenu kpuro mwɛɛra, ma win tɔn be ba nu kpare ba gerumɔ ba mɔ, wee, ye Dafidi u tabu diima.

²¹ Ye u gɔsirama u wee, u tura Besorin daarɔ, mi u raa win tɔmbu goobu (200) deri be ba wasira, yera ba seewa ba n̄n sennɔ na. Ma u susi u bu tɔbura. ²² Yera tɔn kɔso be ba ka n̄n taa bi da, ba seewa ba wɔki ba nɛɛ, sa n̄ ka tɔn be ba wasira mi dukia ye sa waama bɔnu mɔ. Adama sa ko bu ben kurɔbu ka ben bibu wesia. Domi ba n̄ ka sun taa bi de.

²³ Yera Dafidi u bu sɔɔwa u nɛɛ, nɛgibu i ku ko mɛ ye Yinni Gusunɔ u sun kã sɔɔ. Wee, u sun kɔsu bɛsɛn yiberɛban suunu sɔɔ, ma u sun bu nɔmu bɛria. ²⁴ Ye i man bikiamɔ mini, goo kun ye wuramɔ.

Be ba taa bi da
ka be ba sina ba bɛsɛn yãnu kɔsu,

be kpuron bɔnu ya ko n nɛwa.

²⁵ Nge mɛya ba kua dɔma te, ma ya kua wooda Isireliɔ sere ka gisɔ.

²⁶ Ye Dafidi u tunuma Sikilagiɔ, yera u dukia yen sukum Yudaban guro gurobu ka win bɔrɔba mɔrisia, u nɛɛ, dukia ye sa mwɛɛrima Gusunɔn yibɛɛɛban min di, ye sɔɔ, ye sa bɛɛ kɔwa mi. ²⁷ Ma u Betɛligibu begia mɔrisia ka Ramɔtigibu be ba sɔ sɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia, ka Yatirigibu, ²⁸ ka Aroɛɛgibu ka Sifumɔtugibu, ka Esitemɔagibu, ²⁹ ka Rakaligibu ka Yeramɛliba ka sere be ba wɔa Keniban wusɔ, ³⁰ ka Hɔmagibu ka Korasanigibu ka Atakigibu ³¹ ka Heboronigibu ka sere maa bɛn mi wi Dafidi ka win tɔmbu ba raa da da.

Sɔɔlu ka win bibun gɔɔ

31

¹ Filisitiba ba Isireliba tabu wɔri. Ma Isireliban tabu kowobu ba duki sua. Filisiti be, ba bu naa gira ba go go Giliboan guurɔ. ² Ba maa Sɔɔlun tii ka win bibu ita Yonatan ka Abinadabu ka Maakisua naamwɛ. Ma ba bii be go. ³ Sannɔ ge, ga Sɔɔlu swiye. Ten towobu ba nɔn sɛɛnu twee ba mɛɛra kua gem gem. ⁴ Yera u win tabu yɔa sɔɔwo sɔɔwa u nɛɛ, a wunen takobi womɔ a man ye sɔku kpa bango sarirugii be, bu ku raa man sɔku bu yaa kasiki.

Adama durɔ wi, u yina u ko mɛ, domi bɛrum nɔn mwa gem gem. Ma Sɔɔlu u takobi ye mwa u ka tii sɔka u kibarisi u taare. ⁵ Ye win tabu yɔa sɔɔwo wi, u wa ma u gu, yera u maa win takobi sua u tii sɔka nge mɛ Sɔɔlu u kua. Ma ba gu yɔatem mi.

⁶ Nge meya Səlu u ka gu ka win bibu ita be, ka win tabu yaa səwo ka sere maa win tabu kowobu kpuro sannu sɔ tee te.

⁷ Ye Isireli be ba wāa wəwan guruɔ ka be ba wāa Yuudenin daarun guruɔ ba nua ma ben tabu kowoba duki sua, Səlu ka win bii tən durəbu ba maa gu, yera ba ben wusu deri ba duki sua. Ma Filisitiba ba na ba sina wuu si sɔ.

⁸ Ye n kua sisiru Filisitiba ba na ba goo nin yānu potirimɔ. Yera ba Səlu ka win bibu itan gonu wa Giliboan guurɔ. ⁹ Ma ba Səlun wiru bura ba win tabu yānu kpuro potira. Yera ba səməbu gəra bu yen labaari kpara ben būu diaɔ ka ben təmbun mi, ben tem sɔ kpuro gesi. ¹⁰ Yera ba win tabu yānu sua ba doke ben būu wi ba mɔ Asitaaten dirɔ, ma ba win goru sua ba bwɛ Bəti Sanin gbāraru wəllɔ.

¹¹ Sanam mɛ Galadin wuu ge ba mɔ Yabesin tamba nua ye Filisitiba ba Səlu kua, ¹² yera be ba sãa tabu durəbu ba seewa ba sanum so wɔku giriru. Ye ba tura Bəti Sani mi, yera ba Səlu ka win bibun gonu bwɛya gbāra ten min di, ba ka na Yabesiɔ, ba nu dɔɔ kpakura. ¹³ Ma ba ben kukunu gura ba sikua dāru garun nuurɔ Yabesiɔ. Ma ba gɔɔ wooru sina, ba nɔɔ bəkua sɔ nɔɔba yiru.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10
